

## บทที่ 2

### เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการอ่านภาษาอังกฤษ โดยใช้เทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ
2. หลักการอ่าน
  - 2.1 ความหมายการอ่าน
  - 2.2 ความเข้าใจในการอ่าน
  - 2.3 ระดับความเข้าใจในการอ่าน
  - 2.4 ปัจจัยที่มีผลต่อความเข้าใจในการอ่าน
  - 2.5 ประเภทของการอ่าน
  - 2.6 เทคนิคการสอนอ่านภาษาอังกฤษ (Reading Skill)
3. การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ
  - 3.1 ความหมายและความสำคัญของการเรียนรู้แบบร่วมมือ
  - 3.2 ลักษณะสำคัญของการเรียนรู้แบบร่วมมือ
  - 3.3 บทบาทของผู้สอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
  - 3.4 องค์ประกอบของการเรียนรู้แบบร่วมมือ
  - 3.5 ขั้นตอนการเรียนการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกันเรียนรู้
  - 3.6 การวัดผล
4. การสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน
  - 4.1 ความหมายของการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน
  - 4.2 วัตถุประสงค์ของการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน
  - 4.3 ข้อดีของการใช้เพื่อนช่วยเพื่อน
  - 4.4 รูปแบบของการสอนแบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน
5. ชุดกิจกรรมหรือชุดการสอน
  - 5.1 ความหมายของชุดกิจกรรม

- 5.2 ประเภทของชุดกิจกรรม
- 5.3 องค์ประกอบของชุดกิจกรรม
- 5.4 ขั้นตอนการสร้างชุดกิจกรรม
- 5.5 การพัฒนาชุดกิจกรรม
- 5.6 การหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมหรือชุดการสอน
- 5.7 ประโยชน์ของชุดกิจกรรม
- 5.8 คุณค่าของชุดกิจกรรม
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 6.1 งานวิจัยภายในประเทศ
  - 6.2 งานวิจัยต่างประเทศ
7. กรอบแนวคิดในการวิจัย

## 1. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

กรมวิชาการ (2545, หน้า 3-26) ได้กำหนดสาระสำคัญของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดหลักการแนวคิดและสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเพื่อเป็นแนวทางดำเนินการไว้ ดังนี้

### ความสำคัญ

สังคมโลกปัจจุบันเป็นสังคมข้อมูลข่าวสารความก้าวหน้าความเคลื่อนไหวและการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ และวัฒนธรรม มีผลกระทบทั่วถึงอย่างรวดเร็ว บุคคลในสังคมต้องติดต่อสื่อสารกันเพื่อดำเนินกิจกรรมทางสังคมหรือเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น ภาษาต่างประเทศจึงกลายเป็นเครื่องมืออันสำคัญยิ่ง ในการสื่อสารความรู้สึกรู้สึกนึกคิดเพื่อให้เกิดความเข้าใจกันและกัน ในการศึกษาหาข้อมูลความรู้ และถ่ายทอดวิทยาการต่างๆ แก่กัน ในด้านเศรษฐกิจ ภาษามีความจำเป็นยิ่งขึ้น ในการเจรจาต่อรองด้านการค้าและการประกอบอาชีพอย่างมีประสิทธิภาพดังนั้นการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ จะช่วยสร้างสัมพันธภาพอันดีระหว่างชนชาติไทยและชนชาติอื่น เพราะมีความเข้าใจวัฒนธรรมที่แตกต่างกันของแต่ละชาติทำให้สามารถปฏิบัติตนต่อกันได้อย่างถูกต้อง และเหมาะสม มีความเข้าใจและภาคภูมิใจในภาษาและวัฒนธรรมไทย สามารถถ่ายทอดวัฒนธรรมไทยไปสู่สังคมโลก

## ลักษณะเฉพาะ

การเรียนภาษาต่างประเทศแตกต่างจากการเรียนสระการเรียนรู้อื่น เนื่องจากผู้เรียนไม่ได้เรียนภาษาเพื่อความรู้เกี่ยวกับภาษาเท่านั้นแต่เรียนภาษาเพื่อให้สามารถใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นได้ตามความต้องการในสถานการณ์ต่างๆ ทั้งในชีวิตประจำวัน และการงานอาชีพ การที่ผู้เรียนจะใช้ภาษาได้ถูกต้องคล่องแคล่วและเหมาะสมนั้นขึ้นอยู่กับทักษะการใช้ภาษา ดังนั้น ในการจัดการเรียนการสอนภาษาที่ดีผู้เรียนจะต้องมีโอกาสได้ฝึกทักษะการใช้ภาษาให้มากที่สุด ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน การจัดการกระบวนการเรียนการสอนต้องสอดคล้องกับธรรมชาติ และลักษณะเฉพาะของภาษา การจัดการเรียนการสอนภาษาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ จึงควรจัดกิจกรรมให้หลากหลาย ทั้งกิจกรรมฝึกทักษะทางภาษา และกิจกรรมการฝึกผู้เรียนให้รู้วิธีการเรียนภาษาด้วยตนเองควบคู่ไปด้วย อันจะนำไปสู่การเป็นผู้เรียนที่พึ่งตนเองได้ (Learner-Independence) และสามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) ทั้งด้านภาษาต่างประเทศ โดยใช้ภาษาต่างประเทศเป็นเครื่องมือในการค้นคว้าหาความรู้ในการเรียนวิชาอื่นๆ ในการศึกษาต่อรวมทั้งในการประกอบอาชีพ ซึ่งเป็นจุดหมายสำคัญประการหนึ่งของการปฏิรูปการเรียนรู้

## โครงสร้างของหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

โครงสร้างของหลักสูตรภาษาต่างประเทศ กำหนดตามระดับความสามารถทางภาษา และพัฒนาการของผู้เรียน (Proficiency-Based) เป็นสำคัญ โดยจัดแบ่งเป็น 4 ระดับ คือ

- 1) ช่วงชั้น ป. 1-3 ระดับเตรียมความพร้อม (Preparatory Level)
- 2) ช่วงชั้น ป. 4-6 ระดับต้น (Beginner Level)
- 3) ช่วงชั้น ม. 1-3 ระดับกำลังพัฒนา (Developing Level)
- 4) ช่วงชั้น ม. 4-6 ระดับก้าวหน้า (Expanding Level)

## วิสัยทัศน์

การจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความคาดหวังว่าเมื่อผู้เรียนเรียนภาษาต่างประเทศอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษา ผู้เรียนจะมีเจตคติที่ดีต่อภาษาต่างประเทศ สามารถใช้ภาษาต่างประเทศสื่อสารในสถานการณ์ต่างๆ แสวงหาความรู้ ประกอบอาชีพหรือศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น รวมทั้งมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องราวและวัฒนธรรมอันหลากหลายของประชาคมโลก สามารถถ่ายทอดความคิดและวัฒนธรรมไทยไปยังสังคมโลกได้อย่างสร้างสรรค์

### คุณภาพของผู้เรียน

หลักสูตรการศึกษาระดับพื้นฐาน ได้กำหนดให้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเป็น สาระการเรียนรู้ที่เสริมสร้างพื้นฐานความเป็นมนุษย์ และสร้างศักยภาพในการคิดและการทำงาน อย่างสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตรงตามจุดหมายของหลักสูตร อันเป็นคุณภาพตามความคาดหวังของหลักสูตรการศึกษาระดับพื้นฐาน

การที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดคุณภาพได้ตามที่คาดหวังดังกล่าว หลักสูตรการศึกษาระดับ พื้นฐานได้กำหนดองค์ความรู้ ทักษะหรือกระบวนการและคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมที่ผู้เรียนพึงมี เมื่อจบการศึกษาระดับพื้นฐาน 12 ปีแล้วไว้เป็นกรอบสำหรับแต่ละช่วงชั้นดังนี้

### ช่วงชั้นที่ 3 (จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3)

1. เข้าใจและใช้ภาษาต่างประเทศ แลกเปลี่ยน นำเสนอข้อมูล ข่าวสารสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล แสดงความรู้สึกนึกคิด และความคิดรวบยอด โดยใช้คำเชิง ท้าทาย ในรูปแบบที่เหมาะสมกับบุคคลและกาลเทศะ
2. มีทักษะในการใช้ภาษาต่างประเทศในการฟัง-พูด-อ่าน-เขียน ในหัวข้อเรื่องเกี่ยวกับตนเองครอบครัว โรงเรียน สิ่งแวดล้อมอาหาร เครื่องดื่ม ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เวลาว่าง และสวัสดิการการชื้อขาย ลมฟ้าอากาศ การศึกษาและอาชีพ การเดินทางท่องเที่ยว การบริการ สถานที่ ภาษา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ภายในวงคำศัพท์ประมาณ 2,100-2,250 คำ (คำศัพท์ที่เป็นนามธรรมมากขึ้น)
3. ใช้ประโยคผสม (Compound Sentence) และประโยคซับซ้อน(Complex Sentence) สื่อความหมายตามบริบทต่างๆ ในการสนทนาทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ
4. อ่าน เขียน ข้อความเป็นความเรียงและไม่เป็นความเรียง ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการที่มีตัวเชื่อมข้อความ (Discourse Markers)
5. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางภาษาและชีวิตความเป็นอยู่ของเจ้าของภาษาตามบริบทของข้อความที่พบในแต่ละระดับชั้น
6. มีความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศ สืบค้นข้อมูลความรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ ที่เรียนตามความสนใจและตามระดับชั้น
7. ฝึกฝนการใช้ภาษาต่างประเทศทั้งในและนอกโรงเรียน เพื่อการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมอย่างต่อเนื่อง หาความเพลิดเพลินและเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ

## สาระการเรียนรู้

สาระของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ หมายถึง องค์ความรู้ที่เป็นสากลสำหรับผู้เรียนภาษาต่างประเทศ ประกอบด้วย สาระด้านภาษาเพื่อการสื่อสาร ภาษาและวัฒนธรรม ภาษา กับความสัมพันธ์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น และภาษากับความสัมพันธ์กับชุมชนโลก

## สาระและมาตรฐานการเรียนรู้

### สาระที่ 1 ภาษาเพื่อการสื่อสาร

มาตรฐาน ต 1.1 เข้าใจกระบวนการฟังและการอ่าน สามารถตีความเรื่องที่ฟังและอ่าน จากสื่อประเภทต่างๆ และนำความรู้มาใช้อย่างมีวิจารณญาณ

มาตรฐาน ต 1.2 มีทักษะในการสื่อสารทางภาษา แลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสารแสดง ความรู้สึก และความคิดเห็นโดยใช้เทคโนโลยีและการจัดการที่เหมาะสมเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

มาตรฐาน ต 1.3 เข้าใจกระบวนการพูด การเขียน และสื่อสารข้อมูล ความคิดรวบยอด และความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ ได้อย่างสร้างสรรค์ มีประสิทธิภาพและมีสุนทรียภาพ

### สาระที่ 2 ภาษาและวัฒนธรรม

มาตรฐาน ต 2.1 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาและ นำไปใช้ได้เหมาะสมกับกาลเทศะ

มาตรฐาน ต 2.2 เข้าใจความเหมือนและความแตกต่างระหว่างภาษาและวัฒนธรรม ของเจ้าของภาษากับภาษาและวัฒนธรรมไทย และนำมาใช้อย่างมีวิจารณญาณ

### สาระที่ 3 ภาษากับความสัมพันธ์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น

มาตรฐาน ต 3.1 ใช้ภาษาต่างประเทศในการเชื่อมโยงความรู้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้ อื่นและเป็นพื้นฐานในการพัฒนาและเปิดโลกทัศน์ของตน

### สาระที่ 4 ภาษากับความสัมพันธ์กับชุมชนและโลก

มาตรฐาน ต 4.1 สามารถใช้ภาษาต่างประเทศตามสถานการณ์ต่างๆ ทั้งใน สถานศึกษา ชุมชนและสังคม

มาตรฐาน ต 4.2 สามารถใช้ภาษาต่างประเทศเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ การศึกษาต่อ การประกอบอาชีพ การสร้างความร่วมมือ และการอยู่ร่วมกันในสังคม

## กระบวนการเรียนรู้

ในการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาต่างประเทศ ผู้สอนจำเป็นที่จะต้องรู้ความแตกต่างระหว่างเทคนิคการสอน วิธีสอน และแนวคิด ทฤษฎี ซึ่งเป็นที่มาของวิธีการสอนแบบต่างๆ เพื่อจะได้เข้าใจถึงความสัมพันธ์ของคำทั้งสามตามระดับชั้น

แนวทางในการจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ ได้รับอิทธิพลจากแนวคิดในยุคสมัยต่างๆ ของนักปรัชญา นักจิตวิทยา และนักภาษาศาสตร์ ซึ่งเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางในการจัดการเรียนการสอนภาษาหลายแนวทางที่ได้พัฒนารูปแบบจนถึงแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารที่มีลักษณะเด่นชัด คือ เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Learner Centered)

การจัดการเรียนการสอนภาษาตามแนวการสอนเพื่อการสื่อสาร มุ่งเน้นกระบวนการเรียนรู้ที่มีการฝึกปฏิบัติ มีการนำภาษาไปใช้ได้จริงตามหน้าที่ของภาษาในการสื่อความหมายโดยมีเป้าหมายอยู่ที่การใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในชีวิตจริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้ภาษาได้เหมาะสมกับสภาพสังคม ดังนั้นการจัดกระบวนการเรียนรู้ จะมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีโอกาสฝึกใช้ภาษาให้มาก และให้มีทักษะในการแสวงหาความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ ที่มีอยู่อย่างหลากหลายในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้สอนจึงควรเลือกใช้กลยุทธ์การเรียนรู้ต่างๆ (Learning Strategies) ที่เหมาะสมกับวัยและระดับชั้นของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีลีลาการเรียน (Learning Styles) เป็นของตนเอง กลยุทธ์ต่างๆ ได้แก่ กลยุทธ์ในการสื่อสาร ประเมินตนเอง การวางแผนการจัดการเรียนรู้ของตนเอง การใช้วิธีเรียนแบบต่างๆ การทำงานร่วมกับผู้อื่น ฯลฯ

ดังนั้นในการจัดการเรียนการสอนภาษาในแต่ละระดับชั้น ครูผู้สอนต้องศึกษาวิวัฒนาการของทฤษฎีของการเรียนรู้ และวิธีสอน เพื่อเป็นพื้นฐานในการตัดสินใจ เข้าใจเหตุผลมองเห็นความจำเป็นในการที่จะปรับเปลี่ยน และประยุกต์วิธีสอนของตน เพื่อสามารถเลือกวิธีสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียน และจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนภาษาในแต่ละระดับชั้น ทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามความแตกต่างระหว่างบุคคลและเกิดศักยภาพสูงสุดตามความสามารถของแต่ละคน

## การวัดและประเมินผล

การสอนกับการวัดประเมินผลมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันมาตั้งแต่ต้น จนอาจกล่าวได้ว่าเมื่อมีการสอนต้องมีการประเมินผลควบคู่ไปด้วยเสมอ เพียงแต่วิธีการวัดและประเมินอาจเปลี่ยนไปตามยุคสมัย การประเมินผลเป็นส่วนสำคัญและจำเป็นของกระบวนการเรียนการสอนซึ่งมีความหมายมากกว่าการให้เป็นเกรดหรือคะแนนรวม แต่เป็นการหาคำตอบที่สร้างสรรค์ในทางบวก และให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) เกี่ยวกับความก้าวหน้าของผู้เรียนเพื่อตรวจสอบว่า

การสอนนั้นบรรลุเป้าหมายในระดับใด ผลจากการประเมินจะนำไปสู่การตัดสินใจ ที่มีผลต่อโรงเรียนในเชิงบริหารและการสร้างความเชื่อมั่นในสังคม การประเมินที่ดีส่วนหนึ่งต้องเป็นเสมือนเครื่องช่วยในการเรียน และอีกส่วนหนึ่งเป็นเสมือนเครื่องมือในการวัดและบ่งบอกถึงความสามารถของผู้เรียนตลอดหลักสูตรตามมาตรฐานการเรียนรู้

หลักการสำคัญในการประเมินผลที่พึงพิจารณา คือ การประเมินผลควรมีลักษณะเป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน เน้นคุณลักษณะและความสามารถของผู้เรียนเป็นภาพรวมผล การประเมินต้องชี้ให้เห็นผลการปรับปรุงการสอนของครูผู้สอน และความสำเร็จของผู้เรียนตามเป้าหมายหลักสูตร บ่งบอกถึงความสามารถที่หลากหลาย ไม่แยกเด็ดขาดจากการเรียนการสอน เป็นการให้ข้อมูลที่ทำให้ผู้เรียนแต่ละคนรู้จักตนเอง และมองเห็นแนวทางที่จะปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น โดยเน้นความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการให้ข้อมูล ตรวจสอบและทบทวนซึ่งกันและกัน เน้นที่การวัดกระบวนการ (Process) เท่าๆ กับการวัดผลผลิต (Product) เน้นการวัดที่สะท้อนให้เห็นถึงการใช้ความคิด พิจารณาไตร่ตรอง รวมทั้งการใช้เหตุผลและการแก้ปัญหา

ข้อมูลที่จะนำมาประเมินจะต้องได้มาโดยกระบวนการเก็บรวบรวม จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย และสอดคล้องกับรูปแบบการประเมินผลตามหลักสูตร โดยใช้เครื่องมือและวิธีการประเมินที่มีหลากหลายรูปแบบ เลื่อนนำมาใช้ให้สอดคล้องเหมาะสมกับกระบวนการสอนของผู้สอนและกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด บางครั้งอาจต้องปรับวิธีการ หรือดัดแปลงเครื่องมือวัดเพื่อใช้สำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ บางกรณีจำเป็นต้องใช้เทคนิคการประเมินที่ผสมผสานหรือหลากหลาย เพื่อให้ได้ภาพเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนที่กว้างขวางและสมบูรณ์ขึ้น

ส่วนลักษณะภาษาที่นำมาประเมิน ควรเป็นภาษาที่ใช้ในสถานการณ์การสื่อสารตามความจริง คือ ข้อความสมบูรณ์ในตัวเอง เป็นภาษาที่เจ้าของภาษาใช้มีความเป็นธรรมชาติอยู่ในบริบท ทั้งนี้ จะต้องคำนึงถึงความสามารถและประสบการณ์ของผู้เรียนด้วย การประเมินความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ควรประเมินความสามารถในการสื่อความหมายจริงๆ ไม่ควรแยกการใช้ภาษาออกจากสถานการณ์ และควรจัดให้ครอบคลุมองค์ประกอบทางภาษาอังกฤษประกอบด้วยความรู้เรื่องเสียง คำศัพท์ โครงสร้าง การใช้ภาษาในสถานการณ์ และกลวิธีในการสื่อสาร แนวการประเมินเช่นนี้ ช่วยเสริมให้เกิดการเชื่อมโยงระหว่างหลักสูตรการสอนและการประเมิน

## การประเมินผลทางภาษา

ในการจัดการเรียนการสอนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ครูผู้สอนเป็นผู้ที่เสาะแสวงหาวิธีสอนและเทคนิคการสอนภายในชั้นเรียนให้เกิดความรู้แบบผสมผสานโดยคาดหวังว่าผู้เรียนจะต้องมีความรู้และทักษะทางภาษา โดยนำความรู้จากกระบวนการเรียนรู้ภาษา ตลอดจนกระบวนการต่างๆ ได้จริง ส่วนภาษาที่นำมาประเมินควรเป็นภาษาในสถานการณ์การสื่อสารตามสภาพจริง หรือเป็นข้อความที่สมบูรณ์ในตัวเอง เป็นเจ้าของภาษา ภาษาที่ใช้มีความเป็นธรรมชาติ อยู่ในบริบท ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงความสามารถและประสบการณ์ของผู้เรียนด้วยการประเมินความสามารถในการใช้ภาษา เพื่อการสื่อสารควรประเมินความสามารถในการสื่อความหมายจริงๆ ไม่ควรแยกภาษาออกจากสถานการณ์ และควรวัดให้ครอบคลุมนั่นคือ ต้องประเมินทั้งความรู้ ซึ่งหมายถึง เนื้อหาทางภาษา ประกอบด้วยเสียง คำศัพท์โครงสร้าง ไวยากรณ์ ประเมินทั้งความสามารถ ประสิทธิภาพ หมายถึง ทักษะการนำความรู้ไปใช้ การเลือกใช้ภาษาได้เหมาะสมสอดคล้องกับความคิดและสถานการณ์และประเมินขอบเขตของการใช้ภาษา นั่นคือ สมรรถภาพในการสื่อสาร ซึ่งหมายถึง ทักษะการรู้จักปรับตนของนักเรียนในสถานการณ์การสื่อสาร สามารถแยกได้เป็น 4 สมรรถภาพย่อย ดังนี้

1. สมรรถภาพทางภาษา (Linguistic Competence) เป็นสิ่งบอกลถึงความสามารถในการใช้เนื้อหาภาษา ได้แก่ การเปล่งเสียง การสร้างคำ การใช้คำศัพท์ และโครงสร้างประโยค
2. สมรรถภาพทางภาษาศาสตร์และสังคมวัฒนธรรม (Socio – linguistic and Socio – cultural Competence) เป็นความสามารถในการรู้จักใช้ภาษาตามวัฒนธรรมสังคมรู้จักปรับภาษาให้เหมาะสมกับบุคคลและกฎเกณฑ์ทางสังคม ตามบทบาทและสถานการณ์ในสถานการณ์การสื่อสาร
3. สมรรถภาพทางการเรียนเรียงถ้อยคำ (Discursive Competence) เป็นความสามารถในการเรียงลำดับความคิด เชื่อมโยงประโยคเป็นข้อความ เชื่อมโยงข้อความเป็นข้อความหลัก ข้อความรองรายละเอียดตามบริบท ไม่ว่าจะเป็นการสื่อความที่สื่อสารด้วยวาจาหรือเป็นลายลักษณ์อักษร
4. สมรรถภาพทางยุทธศาสตร์การสื่อสาร (Strategic Competence) เป็นความสามารถในการใช้วิธีการทดแทนต่างๆ เพื่อดำเนินการสื่อสารอย่างต่อเนื่อง เช่น การอธิบายคำด้วยท่าทาง หรือด้วยการใช้ประโยคเทียบเคียงเพื่อให้บุคคลอื่นเข้าใจ

การประเมินผลทางภาษา จึงไม่ได้มีลักษณะเป็นเส้นตรงแต่เป็นแบบวงจร โดยแต่ละส่วนมีหน้าที่ให้ข้อมูลแก่กันและกัน และควรนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการเรียน ช่วยให้ผู้เรียนได้ทบทวนสิ่งที่เขาเรียนมา และเพื่อให้เกิดความรู้สึกรู้สึกภูมิใจในผลที่เกิดขึ้นกับตนเอง



ดังนั้น สามารถสรุปได้ว่าการวัดประเมินผลทางภาษาเป็นการวัดผลที่มุ่งดูความพยายามในการพัฒนาตนเองในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ ซึ่งทั้งหมดนั้นจำเป็นต้องใช้วิธีการที่หลากหลายในการประเมิน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่แท้จริงและการประเมินนั้นจะต้องเป็นการประเมินตามสภาพจริงมากที่สุด ผลที่ได้จะนำไปสู่การแก้ไขและปรับปรุงการเรียนการสอนภาษาในที่สุด

## 2. หลักการอ่าน

### 2.1 ความหมายของการอ่าน

การอ่านเป็นทักษะการเรียนรู้ทางภาษาที่มีความสำคัญเพื่อเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ความเพลิดเพลินกระบวนการอ่านจึงมีความหลากหลาย นักการศึกษาได้ให้นิยามความหมายของการอ่านตามแต่มุมมองของผู้ที่ให้ความหมาย จึงทำให้ความหมายของการอ่านหลากหลายและแตกต่างกันออกไป ดังนี้

สมุทฺร เซ็นเซาวิช (2542, หน้า 1) การอ่าน คือ การสื่อความหมาย เป็นการสื่อความหมายระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่าน ผู้เขียนพูด ผู้อ่านแสดงปฏิกิริยาตอบโต้ และอาจจะตอบโต้กับผู้อื่นด้วยการสื่อความหมายในการอ่านนั้น จะต้องมียุคประกอบ 3 อย่าง คือ

1. ผู้เขียน
2. ผู้อ่าน
3. รายงาน (สิ่งที่อ่านมาแล้วหรือปฏิกิริยาโต้ตอบซึ่งอาจจะเกิดขึ้นจากการอ่านนั้นๆ)

สมิทท์ (สมุทฺร เซ็นเซาวิช อ้างอิงจาก Smith, 1967, p. 11) ให้คำนิยามการอ่านว่าเป็น “คำพูดที่ได้ถูกบันทึกไว้ เมื่อเราพูด เราต้องการคำศัพท์เพื่อสื่อความคิดของเรา และจะต้องรู้ว่าเวลานั้นจะเรียบเรียงคำพูดอย่างไรจึงจะได้ผลตามจุดมุ่งหมาย อาจจะต้องสร้างสายสัมพันธ์กับผู้ฟังเพื่อจะสื่อความหมายได้ถูกต้อง ไม่มีการเข้าใจผิด ในการสร้างสัมพันธ์ ดังกล่าวอาจต้องใช้เสียงหรือสัญลักษณ์ คำพูดอย่างไรก็ตาม”

ฉวีลักษณ์ บุญกาญจน์ (2525, หน้า 3) ได้รวบรวมคำจำกัดความนิยามของการอ่านจากนักการศึกษาและผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

ฮิลเดรท (Hildreth) กล่าวว่า การอ่าน คือ กระบวนการทางสมองที่จะแปลสัญลักษณ์ต่างๆ ที่มองเห็นได้เกิดความรู้ความเข้าใจอย่างถ่องแท้

ทิงเคอร์ (Tinker) กล่าวว่า ความเข้าใจเป็นจุดหมายปลายทางของการอ่านทุกชนิดเพียงมีความเข้าใจที่แจ่มแจ้งแต่อย่างเดียวก็เพียงพอแก่การรวบรวมความคิดในสิ่งที่เราอ่านได้

เบคอน (Bacon) ปราชญ์ชาวอังกฤษกล่าวว่า การอ่านหนังสือไม่ใช่เพื่อแย่งจับผิดเชื่อตามหรือปล่อยตามเรื่อง แต่เพื่อขึงน้ำหนักและพิจารณา

ธอร์นไดค์ (Thorndike) กล่าวว่า การอ่าน คือ ความคิดที่สามารถเข้าใจในเรื่องที่อ่านได้ดี ย่อมนำไปสู่การคิดที่ดีเพราะผู้อ่านจะได้ทราบแนวความคิดต่างๆ จากเรื่องที่อ่าน เกิดความรู้จากเรื่องที่อ่าน แล้วนำมาจัดแยกแยะตีความหมายก่อนที่จะเกิดเป็นความคิดของตนเอง

ซิงท์ (Zintz) กล่าวว่า การอ่าน คือ การเก็บรวบรวมความคิดสิ่งพิมพ์

เกรย์ (Gray) กล่าวว่า การอ่าน คือ การเข้าใจภาษาของผู้เรียนและของสิ่งพิมพ์นั้นจับแนวความคิดจากกลุ่มคำและความหมายต่างๆ จากกลุ่มคำนั้นๆ และย้ำว่าการอ่าน คือ ประสบการณ์ของผู้อ่านที่ช่วยทำให้เกิดทักษะ และได้จัดการอ่านว่าเป็นกระบวนการ 4 ระดับ คือ

ขั้นที่ 1 การรับรู้

ขั้นที่ 2 ความเข้าใจ ความคิดรวบยอด

ขั้นที่ 3 การตัดสินใจ การคิดหาเหตุผล

ขั้นที่ 4 การนำแนวความคิดใหม่ที่ได้รับมาผสมกัน เข้ากับความรู้อื่นที่มีอยู่

แลพพ์ และฟลัด (Lapp and Flood, 1986, pp. 5 - 6) ได้กล่าวว่า คำนียามของการอ่านโดยความหมายทั่วไป แบ่งออกเป็น 2 ระดับ ระดับแรก เป็นกระบวนการแปลรหัสจากตัวอักษรเป็นเสียงและระดับที่สอง เป็นกระบวนการรับความหมายจากตัวอักษรหรือเรียกว่าเพื่อความเข้าใจ แต่ทั้งนี้การอ่านเป็นกระบวนการสัมพันธ์ระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่าน การที่ผู้อ่านจะเข้าใจสิ่งที่ผู้เขียนเขียนผู้อ่านจะต้องรับรู้ แปลความ ตีความ ตั้งสมมุติฐาน และประเมินสิ่งที่อ่านได้ กระบวนการดังกล่าวจะมีอัตราความเร็วแตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับความคุ้นเคยของผู้อ่านต่อเนื้อหาของสิ่งที่อ่านได้และจุดประสงค์ในการอ่านของผู้อ่านด้วย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของนักภาษาศาสตร์ อีกท่านหนึ่งชื่อ ลาโด (Lado, 1964, p. 14) กล่าวว่า การอ่านเป็นทักษะในการถอดความ การวิเคราะห์คำ ความหมายของคำ ความเข้าใจเนื้อเรื่องที่ปรากฏการตีความและการให้ข้อคิด

จากการศึกษาความหมายของการอ่าน พอสรุปได้ว่า การอ่าน คือ กระบวนการทางสมองที่จะแปลสัญลักษณ์ต่างๆ ที่มองเห็นได้ เข้าใจในเรื่องที่อ่านได้ สามารถนำไปสู่การคิด เกิดความรู้ในเรื่องที่อ่าน สามารถนำไปตีความหมายจากกลุ่มคำ และประโยคที่อ่านได้ก่อนที่จะเกิดเป็นความคิดของตนเอง

## 2.2 ความเข้าใจในการอ่าน

ผู้อ่านทุกคนต่างก็มีเป้าหมายในการอ่านไม่ต่างกันคือ ความเข้าใจในเรื่องที่ตนเองอ่านซึ่งจะต้องใช้ความรู้ความสามารถ การจดจำรายละเอียดที่สำคัญ การจับใจความและลำดับ

ภาพ ลำดับความคิด รู้จักวิเคราะห์ประเมินค่า ผู้อ่านจะเข้าใจเรื่องทีอ่านได้เร็วหรือช้าก็ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ เหล่านี้ นักการศึกษาปลายท่านได้ให้ความหมายของความเข้าใจในการอ่านไว้ดังนี้

สมุทฺร เซ็นเซาวนิช (2540, หน้า 73) ได้ให้ความหมายของความเข้าใจในการอ่านว่า คือความสามารถที่จะอนุมานข้อสารสนเทศหรือความหมายอันพึงประสงค์จากสิ่งที่อ่านแล้วได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ซึ่งความเข้าใจนี้เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาและประสบการณ์ต่างๆ ในหลายๆ ด้านของแต่ละบุคคล และถือว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุด ของการอ่าน ถ้าอ่านแล้วไม่เข้าใจใดๆ เลย ก็ถือว่าเป็นการมองเห็นเพียงแค่ตัวหนังสือเท่านั้นซึ่งไม่ถือว่าการอ่าน ถ้าอ่านแล้วไม่เข้าใจใดๆ เลย ก็ถือว่าเป็นการมองเห็นเพียงแค่ตัวหนังสือเท่านั้นซึ่งไม่ถือว่าการอ่าน

กิงเพชร บ็องแก้ว (2545, หน้า 11) กล่าวว่า ความเข้าใจในการอ่านคือ ความสามารถในการเข้าใจคำ วลี ประโยค ในการอ่านบริบทต่างๆ เพื่อจับใจความสำคัญบอกรายละเอียดของเรื่อง ลำดับความ ตีความ ขยายความ สรุปเรื่องที่อ่าน หรือสิ่งที่ผู้เขียนต้องการสื่อความหมาย โดยผู้อ่านต้องใช้ประสบการณ์เดิม การคาดเดาเรื่องล่วงหน้า และความรู้ทางภาษาศาสตร์มาช่วยทำความเข้าใจโดยรวม

ขจรศักดิ์ สุนสี (2545, หน้า 9) กล่าวว่า ความเข้าใจถือเป็นความมุ่งหมายสูงสุดของการอ่าน เมื่อผู้อ่านเข้าใจสิ่งที่อ่านแล้ว จะทำให้สามารถแปลความ ตีความ ขยายความ เก็บใจความสำคัญ รู้จักประเมินข้อเท็จจริง และสื่อความหมายกับผู้เขียนได้ตรงประเด็น ถือว่าประสบความสำเร็จในการอ่านระดับหนึ่ง ดังนั้น ผู้สอนควรจะมีฝึกฝนให้ผู้เรียนมีทักษะการอ่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านความเข้าใจ

มิลเลอร์ (Miller, 1973, pp. 2-7) กล่าวว่าความเข้าใจในการอ่านจัดเป็นกระบวนการสร้างความเข้าใจในสัญลักษณ์ที่เป็นตัวแทนความคิดของผู้เขียน โดยผู้อ่านต้องใช้ประสบการณ์เดิมที่ตนมีอยู่มาปฏิสัมพันธ์กับสิ่งที่ผู้เขียนนำเสนอในบทอ่าน

กันนิง (Gunning, 1992, p. 188) กล่าวว่า ความเข้าใจในการอ่าน คือ ความสามารถในการทำความเข้าใจความหมายของคำและภาษาเขียน ซึ่งถือได้ว่าเป็นวัตถุประสงค์หลักของการอ่าน ถ้าไม่เกิดความเข้าใจก็หมายความว่าไม่เกิดการอ่าน

จากคำกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า ความเข้าใจในการอ่านเป็นวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของการอ่าน การจะทำความเข้าใจในบทอ่านต้องอาศัยความรู้ความสามารถในด้านคำศัพท์ สำนวน ประโยค การตีความ สรุปความตามแนวคิดของผู้เขียน ซึ่งประสิทธิภาพของการอ่านขึ้นอยู่กับประสบการณ์เดิมของผู้อ่านด้วย

## 2.3 ระดับความเข้าใจในการอ่าน

การอ่านสามารถแบ่งออกได้หลายระดับ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับระดับสติปัญญา ความรู้ด้านภาษาความรู้ทั่วไป และประสบการณ์เดิมของผู้อ่านดังนั้นในการกำหนดเป้าหมายในการอ่านจึงควรคำนึงถึงความเหมาะสมของวัยและระดับความสามารถของผู้อ่านเป็นหลัก เพื่อสามารถพัฒนาทักษะการอ่านของผู้เรียนได้ตามเป้าหมายที่ต้องการ นักการศึกษาได้แบ่งระดับความเข้าใจในการอ่านไว้ต่างๆกันดังนี้

ทิพพิดี อ่องแสงคุณ (2535, หน้า 50 อ้างอิงใน กรมวิชาการ 2542, หน้า 26-27) ได้แบ่งระดับการอ่านตามความยากง่ายไว้ 4 ระดับดังนี้

1. ระดับพื้นฐาน (Literal Reading) เป็นการอ่านในระดับประถมศึกษาตอนต้น โดยอ่านเนื้อเรื่องง่ายๆ และอ่านเพื่อจับใจความที่ปรากฏในเรื่อง
2. ระดับตีความ (Interpretation) เป็นการอ่านที่ผู้อ่านต้องใช้ความสามารถในการตีความเพื่อเดาเหตุการณ์ที่เป็นใจความของเรื่อง
3. ระดับวิจารณ์ (Critical Reading) เป็นระดับการอ่านที่ผู้อ่านสามารถประเมินได้ว่าตัวละครมีลักษณะอย่างไร เนื้อหาของเรื่องมีข้อเตือนใจอะไร
4. ระดับสร้างสรรค์ (Creative Reading) เป็นการอ่านที่ผู้อ่านเกิดความคิดใหม่ๆ สามารถสร้างจินตนาการไว้กว้างไกล สามารถแสดงความคิดเห็น และแนวทางแก้ไขปัญหานั้นนอกเหนือไปจากเนื้อเรื่อง

บาเร็ท (Barret, อ้างอิงใน Kemp 1990, pp. 139-142) ได้จำแนกระดับความเข้าใจในการอ่านไว้ 5 ระดับ ดังนี้

1. ระดับความเข้าใจตามตัวอักษร (Literal Comprehension) ระดับนี้มุ่งการอ่านให้ได้ความคิดและความเข้าใจตามข้อมูลที่ปรากฏอยู่เท่านั้น ซึ่งถือว่าเป็นระดับที่ง่ายที่สุด
2. ระดับความเข้าใจในการเรียบเรียงถ้อยคำ (Reorganization) ระดับนี้เป็นระดับที่มีการวิเคราะห์ สังเคราะห์ รวมทั้งการเรียบเรียงความคิดจากเรื่องที่อ่าน และสร้างความคิดใหม่โดยอาจยึดตามประโยคเดิมของผู้แต่งหรือเรียบเรียงประโยคขึ้นใหม่โดยยังคงความหมายเดิมไว้
3. ระดับความเข้าใจในการสรุปความอ้างอิง (Inferential Comperhension) เป็นระดับที่ผู้อ่านสามารถสรุปความคิดจากข้อมูลที่ปรากฏ โดยใช้ความรู้สึก และประสบการณ์ของตนรวมทั้งจินตนาการ และการตั้งสมมุติฐาน
4. ระดับความเข้าใจในการประเมินค่า (Evaluation) เป็นระดับของการตัดสินใจเชิงประเมินค่าของสิ่งที่อ่านโดยเปรียบเทียบความคิดที่เสนอในเรื่องราวที่อ่านกับเกณฑ์ภายนอกซึ่ง

อาจได้จากผู้เชี่ยวชาญหรืองานเขียนชิ้นอื่นๆ ในการประเมินค่านั้นต้องมีการตัดสิน และเน้นคุณภาพในเรื่องของความถูกต้องด้วย

5. ระดับความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง (Appreciation) หมายถึง ความเข้าใจในทุกระดับที่กล่าวมาแล้ว โดยผู้อ่านจะมีอารมณ์และความรู้สึกร่วมกับผู้เขียนต่องานเขียนในรูปแบบต่างๆ

เซียร์ฟอสส์ และรีดเดนซ์ (Searfoss and Readence, 1994, pp. 231 -232) แบ่งระดับความเข้าใจไว้เป็น 3 ระดับคือ

1. ระดับความเข้าใจตามตัวอักษร (Literal Statement) เป็นการอ่านที่มีความเข้าใจตามตัวอักษรที่ปรากฏในเนื้อหา
  2. ระดับความเข้าใจขั้นตีความ (Interpretive Statement) เป็นการอ่านที่ต้องตีความหมายแฝงที่ผู้เขียนไม่ได้เขียนไว้โดยตรง
  3. ระดับความเข้าใจขั้นประยุกต์ใช้ (Applied Statement) เป็นการอ่านที่นำเอาความคิดที่ได้จากบทอ่านมาประยุกต์ใช้ ผู้อ่านจะเชื่อมโยงความรู้จากประสบการณ์เดิมมาผนวกเข้ากับความรู้ที่ได้จากข้อความเพื่อสรุปว่า จะนำความคิดที่ได้ไปประยุกต์ใช้อย่างไร
- จะเห็นได้ว่าความเข้าใจในการอ่านมีหลายระดับ ครูผู้สอนจึงควรกำหนดเนื้อหาและจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีการฝึกทักษะให้ขึ้นไปตามลำดับขั้นตอน เพื่อให้ให้นักเรียนได้มีการฝึกฝนอย่างเป็นระบบ และเกิดการพัฒนาความสามารถทางการอ่านต่อไป

## 2.4 ปัจจัยที่มีผลต่อความเข้าใจในการอ่าน

วิลเลียมส์ (Williams, 1994, pp. 3-7) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อผู้อ่านว่า จะสามารถทำความเข้าใจต่อเรื่องที่อ่านได้หรือไม่ หรือการอ่านของแต่ละบุคคลจะมีประสิทธิภาพเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยดังต่อไปนี้

1. ความรู้ในระบบการเขียน (Knowledge of the Writing System) ผู้อ่านควรมีความรู้ในเรื่องระบบการเขียน การสะกดคำ และการผสมคำ
2. ความรู้ในเรื่องภาษา (Knowledge of the Language) ผู้อ่านควรมีความรู้ในเรื่องรูปแบบ ประเภท โครงสร้างหรือลักษณะของคำ การเรียบเรียงคำ โครงสร้างของประโยค และไวยากรณ์
3. ความสามารถในการตีความ (Ability to Interpret) คือความสามารถของผู้อ่านที่จะต้องเข้าใจจุดประสงค์ของผู้เขียนหรือของข้อความ มองเห็นความสัมพันธ์และการเชื่อมโยงกันของประโยคแต่ละประโยค ซึ่งจะช่วยให้ผู้อ่านสามารถตีความที่ผู้เขียนหรือข้อความต้องการสื่อได้อย่างถูกต้อง

4. ความรู้รอบตัวในเรื่องต่างๆไป (Knowledge of the World) เป็นการใช้ประสบการณ์เดิมของผู้อ่านเชื่อมโยงกับเรื่องที่อ่าน ยิ่งผู้อ่านมีความรู้และประสบการณ์มากเท่าไรก็ยิ่งสามารถทำความเข้าใจกับเรื่องที่อ่าน

5. เหตุผลในการอ่าน (Reason for Reading) ตามปกติคนเราจะอ่านก็ต่อเมื่อมีจุดหมาย มีเหตุผลหรือความต้องการว่าจะอ่านอะไร อ่านทำไม และจะอ่านอย่างไร จะเห็นได้ว่าเหตุผลในการอ่านมีอิทธิพลต่อวิธีการอ่านด้วยเช่นกัน

ไรเดอร์และเกรฟ (Ryder; & Graves, 1994, pp.16 -19) กล่าวถึงปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความเข้าใจในการอ่านมีดังนี้

1. ประสบการณ์เดิม (Schemata) ได้แก่ กลุ่มความรู้เดิมที่เก็บสะสมไว้ในความทรงจำ จะนำมาใช้เมื่อบุคคลนั้นต้องการทำความเข้าใจในเรื่องต่างๆ ประสบการณ์เดิมนี้อาจเปลี่ยนแปลงและพัฒนาขึ้นเมื่อได้รับประสบการณ์หรือข้อมูลใหม่

2. กลวิธีควบคุมการเรียนรู้ (Metacognition) ได้แก่ การตระหนักในการใช้กลวิธีในการอ่านที่จะช่วยทำความเข้าใจในเรื่องที่อ่าน จะเกิดเมื่อผู้อ่านใช้ความคิดของตนเอง กลวิธีควบคุมการเรียนรู้ไม่ใช่เป็นแค่การเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมของผู้อ่านเข้ากับเรื่องที่อ่านเท่านั้น แต่ผู้อ่านต้องรู้ว่าจะใช้กลวิธีให้สัมพันธ์กับประสบการณ์เดิมได้อย่างไร ใช้เมื่อไร และใช้อย่างไร

ในการอ่านบางครั้งผู้อ่านบางคนอาจรู้จักคำในประโยคแต่ไม่สามารถทำความเข้าใจในความหมายของประโยคได้ โดยเฉพาะถ้าประโยคนั้นเป็นประโยคยาว ๆ หรือซับซ้อน อูร์ดี วิริยะจิตรา (2545, หน้า 20) เสนอว่าองค์ประกอบที่นักเรียนควรได้รับการฝึกฝนเพื่อนำไปทำความเข้าใจกับประโยคยาวหรือซับซ้อนได้ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ประโยค การเรียนรู้รูปแบบต่างๆ ของประโยค การแยกประโยคออกเป็น ส่วนๆ เพื่อหาประธาน กริยาหลัก กรรม หรือส่วนขยายต่างๆ ที่ประกอบอยู่ในประโยคนั้น

2. ความรู้เรื่องเครื่องหมายวรรคตอน โดยสังเกตการใช้เครื่องหมายวรรคตอนแต่ละชนิด ในประโยคต่างๆ

3. ความรู้เรื่องการใช้คำอ้างอิง สังเกตการณ์ใช้คำสรรพนามที่อ้างถึงคำนามหลักต่างๆ

4. ความรู้เรื่องคำที่เป็นสัญญาณ การเรียนรู้เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างประโยค เช่น คำที่แสดงความเป็นเหตุเป็นผลกัน คำตรงกันข้าม คำที่แสดงนัยปฏิเสธคำที่แสดงการลำดับการณ์ เป็นต้น

สมุทฺร เซ็นเซาวิช (2530, หน้า 74) กล่าวถึงองค์ประกอบที่สำคัญของความเข้าใจในการอ่านซึ่งตรงกับวิลเลียมส์ 2 ประการ คือ ความสามารถในการตีความเรื่องที่อ่าน และความรู้รอบตัวและยังมีองค์ประกอบอื่นๆ อีก คือ

1. ความสามารถในการจับใจความสำคัญ สามารถแยกแยะหรือระบุประเด็นหลักออกจากประเด็นย่อยที่ไม่จำเป็นได้ สามารถประเมินได้ว่าควรใส่ใจประเด็นไหนเป็นพิเศษ หรือตรงส่วนไหนที่ควรตัดทิ้งไป
2. สามารถสรุปความเห็นจากสิ่งที่อ่านได้อย่างถูกต้อง มีเหตุผล และน่าเชื่อถือ
3. ความสามารถในการใช้วิจารณ์ญาณของตนพิจารณา ไตร่ตรองข้อสรุปหรือการอ้างอิงต่างๆ ของผู้เขียนได้อย่างถูกต้องเป็นระบบ
4. ความสามารถในการถ่ายโอน หรือผสมผสานความรู้ที่ได้จากการอ่านกับประสบการณ์อื่นๆ ได้อย่างเหมาะสมตามกาลเทศะ

สรุปได้ว่าผู้ที่สามารถอ่านบทอ่านภาษาอังกฤษได้เข้าใจ มีประสิทธิภาพจะต้องพร้อมไปด้วยปัจจัยหลายอย่าง กล่าวคือ มีความรู้ทางด้านภาษา มีความรู้รอบตัว มีประสบการณ์เดิมในเรื่องที่ต้องการอ่าน ตลอดจนกลวิธีในการควบคุมความรู้ และความสนใจในเรื่องที่อ่านด้วย ทั้งนี้ สุมิตรา อังวัฒนกุล (2540, หน้า 31 -32) ได้สรุปความสามารถในการอ่านไว้ดังต่อไปนี้

1. อ่านได้อย่างถูกต้องตามหลักการอ่านและการแยกคำ
2. อ่านได้รวดเร็ว
3. เข้าใจเรื่องที่อ่านได้อย่างรวดเร็ว ชับไว ถูกต้อง
4. จับใจความสำคัญได้
5. มีวิจารณ์ญาณในการอ่าน อ่านแล้วสามารถแยกข้อคิดเห็นออกจากข้อเท็จจริงได้ และสามารถตีความได้อย่างถูกต้อง
6. อ่านแล้วเกิดความคิดสร้างสรรค์ในการเขียนสำนวนและรูปแบบ
7. อ่านแล้วสามารถสังเคราะห์ได้ เช่น นำความรู้เก่ามาหลอมรวมกับความรู้ใหม่จนได้แนวคิดใหม่ออกมา การอ่านโดยรู้จักเดาคำที่พบว่าจะกตมิต พิมพ์มิต พิมพ์ตัก สามารถอ่านปะติดปะต่อคำหรือข้อความได้
8. อ่านแล้วสามารถแสดงความคิดเห็น ประเมินค่า สิ่งที่อ่านได้อย่างเที่ยงธรรม โดยวิเคราะห์วิจารณ์กลวิธีในการเขียนหรือแนวเขียน ของงานนั้นๆ ได้ถูกต้องตามหลักวิชาการ
9. อ่านโดยกวาดสายตาอย่างรวดเร็ว เช่น อ่านข่าว
10. มีสมาธิในการอ่าน

11. อ่านเร็วเพื่อเลือกหยิบความ
12. อ่านแล้วได้ความรู้ จดจำได้ เข้าใจความหมายอย่างถูกต้อง สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการศึกษาเล่าเรียน และในชีวิตประจำวันได้ทั้งการพูด เขียนและปฏิบัติ
13. อ่านแล้วสามารถอธิบายได้
14. อ่านแล้วตอบคำถามจากสิ่งที่อ่านได้
15. อ่านแล้วสรุปได้
16. อ่านแล้วรู้จักบันทึกไว้
17. รู้จักเลือกอ่านหัวข้อและเข้าใจเนื้อเรื่องได้อย่างรวดเร็ว ไม่เสียเวลา
18. ไม่มีนิสัยเสียในการอ่าน ซึ่งเป็นเหตุให้อ่านได้ล่าช้า เช่น ลอยหน้าเวลาอ่าน ทำปากขมุบขมิบเวลาอ่านในใจ ใช้มือแตะน้ำลายทุกครั้งเวลาอ่านหนังสือ หรือใช้นิ้วมือชี้ไปด้วยเวลาอ่าน และอ่านย้อนกลับไปกลับมา เป็นต้น
19. สามารถอ่านได้ทั้งอ่านในใจ และอ่านออกเสียง ผู้ที่ “อ่านเป็น” จะสามารถอ่านในใจได้อย่างรวดเร็ว

## 2.5 ประเภทของการอ่าน

สมุทฺร เซ็นเซาวิช (2530, หน้า 3-4) แบ่งการอ่านออกเป็น 2 ประเภท โดยยึดความเร็วในการอ่านเป็นตัวแบ่งประเภท ดังต่อไปนี้

1. การอ่านเพื่อการศึกษา (Work – Study Reading) เป็นการอ่านที่ต้องการความเร็วพอประมาณ การอ่านแบบนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่ออ่านให้ได้ครอบคลุมเนื้อหาให้มากที่สุด เก็บใจความสำคัญและรายละเอียดปลีกย่อยต่างๆ ให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ดังนั้น ในขณะที่อ่านจึงต้องพิจารณาคำศัพท์ และความหมายของคำที่พบให้ละเอียดถี่ถ้วน นอกจากจะรู้ความหมายเฉพาะของศัพท์นั้นๆ แล้วควรต้องรู้ความหมายแฝงหรือความหมายตามนัยประวัติ (connotation) ของศัพท์นั้นๆ ด้วย เพื่อจะได้เข้าใจข้อความที่อ่านได้ชัดเจน
2. การอ่านเพื่อพักผ่อนและความบันเทิง (Recreatory Reading) เป็นการอ่านเพื่อความรื่นรมย์ส่วนตัว หรือเพื่อพักผ่อนหย่อนใจเป็นส่วนใหญ่ เช่น การอ่านนิยาย เรื่องสั้น หรือหนังสือพิมพ์ที่ไม่มีคำศัพท์เฉพาะมากนัก การอ่านประเภทนี้จึงมักไม่ต้องการความเข้าใจที่ลึกซึ้งมากนัก ดังนั้นจะอ่านโดยใช้ความเร็วหรือช้าอย่างไรก็ได้ สุดแล้วแต่ความพึงพอใจของผู้อ่าน หากชอบตอนไหนมากต้องการกลับมาอ่านซ้ำก็สามารถทำได้ การอ่านประเภทนี้จึงอ่านได้เร็วกว่าประเภทแรก



ทิพวัลย์ มาแสง (2532, หน้า 19) เขียนไว้ว่าการอ่านในระดับประถมศึกษา แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. การอ่านออกเสียง (Oral Reading) เป็นการอ่านเพื่อต้องการความถูกต้องชัดเจนในเรื่องของเสียง คือ การออกเสียงสูงต่ำ จังหวะ การหยุดวรรคตอน การออกเสียงพยัญชนะการอ่านออกเสียงได้อย่างถูกต้องคล่องแคล่วจะเป็นพื้นฐานของการอ่านในใจได้ต่อไป ฉะนั้นการเรียนในช่วง 2-3 ปีแรกของนักเรียน ควรให้นักเรียนได้ฝึกอ่านอย่างเพียงพอ ครูต้องช่วยปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง

2. การอ่านในใจ (Silent Reading) การอ่านในใจเป็นการอ่านทอดตัวอักษรออกมาเป็นความคิดโดยตรง ผู้ที่ได้รับการฝึกออกเสียงอย่างถูกต้อง จะเป็นผู้อ่านในใจได้ดีที่สุด ซึ่งการอ่านแบบนี้ควรฝึกหลังจากสามารถอ่านออกเสียงได้ดีแล้ว ดังนั้นในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ จึงควรฝึกทักษะด้านนี้เพื่อให้นักเรียนได้รับทั้งความรู้ ความเพลิดเพลิน และสามารถอ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สุภัทรา อักษรานุเคราะห์ (2532, หน้า 88-89) ได้แบ่งการอ่านออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. การอ่านแบบเปิดผ่านอย่างรวดเร็ว (Skimming) ผู้เรียนต้องได้รับการฝึกฝนให้ตั้งคำถามไว้ในใจก่อนเริ่มอ่าน กล่าวคือรู้จักประสงค์เรื่องที่อ่าน ผู้อ่านจะต้องได้รับการฝึกฝนให้รู้จักทำนายความเป็นไปข้างหน้า และเลือกจับใจความเป็นต้น

2. การอ่านแบบต้องการข้อมูลที่เฉพาะเจาะจง (Scanning) เช่น ตัวเลข วันที่ สถานที่ ผู้สอนต้องฝึกฝนผู้เรียนให้รู้จักหัดอ่านทั้ง 2 วิธี โดยเลือกบทเรียนที่ช่วยให้การฝึก เช่น ข่าวต่างๆ ในหนังสือพิมพ์ โฆษณาสินค้าหรือสถานบริการต่างๆ ผู้เรียนจะต้องรู้จักจับใจความโดยละเว้นการอ่านแบบคำต่อคำ

3. การอ่านเพื่อหารายละเอียด (Through Reading หรือ Receptive Reading) ผู้เรียนต้องเข้าใจทั้งใจความสำคัญและรายละเอียดปลีกย่อยของข้อความ แต่ไม่ได้หมายถึงต้องเข้าใจคำทุกคำ เนื่องจากข้อเขียนแต่ละข้อเขียนย่อมมีรายละเอียดปลีกย่อยที่มีระดับความสำคัญไม่เท่ากัน

4. การอ่านเชิงวิจารณ์ (Critical Reading) ทักษะการอ่านแบบนี้เป็นทักษะที่ยากที่สุด และควรใช้ในระดับการเรียนที่สูงขึ้นเพราะผู้อ่านจะต้องมีปฏิสัมพันธ์กับข้อเขียนที่อ่าน โดยใช้ความรู้และประสบการณ์ที่มีอยู่ของตนมาสนับสนุนหรือโต้แย้งข้อเขียนนั้นๆ การอ่านในระดับนี้ ผู้เรียนจะต้องมีโอกาสอภิปรายแสดงความคิดเห็นหลังการอ่าน ซึ่งจะเป็นลักษณะที่ผู้อ่านมีปฏิริยาต่อข้อเขียน (Active Reader) มิใช่การอ่านแบบไม่มีปฏิริยาต่อข้อเขียน (Passive Reader)

กฤษฎา แสงเดช (2543, หน้า 12) ได้กล่าวไว้ในเอกสาร “หลากหลายวิธีสอนของครูต้นแบบ 2541 วิชาภาษาอังกฤษ” ว่าการอ่านสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภทตามจุดมุ่งหมายของการอ่าน ดังนี้

1. การอ่านเพื่อความบันเทิง เช่น นิยาย นิทาน
2. การอ่านเพื่อวิธีการ เช่น คู่มือต่างๆ สลากยา ตำรา
3. การอ่านเพื่อค้นคว้า เช่น สารคดีทั่วไป

จะเห็นได้ว่าการอ่านมีหลายประเภทขึ้นอยู่กับจุดประสงค์ของผู้อ่านว่าต้องการอ่านเพื่ออะไร ต้องการรายละเอียดมากน้อยเพียงใด

## 2.6 เทคนิคการสอนอ่านภาษาอังกฤษ (Reading Skill)

การอ่านภาษาอังกฤษ มี 2 ลักษณะ คือ การอ่านออกเสียง (Reading aloud) และการอ่านในใจ (Silent Reading) การอ่านออกเสียงเป็นการอ่านเพื่อฝึกความถูกต้อง (Accuracy) และความคล่องแคล่ว (Fluency) ในการออกเสียง ส่วนการอ่านในใจเป็นการอ่านเพื่อรับรู้และทำความเข้าใจในสิ่งที่อ่านซึ่งเป็นการอ่านอย่างมีจุดมุ่งหมาย เช่นเดียวกับการฟังต่างกันที่การฟังใช้การรับรู้จากเสียงที่ได้ยินในขณะที่การอ่านจะใช้การรับรู้จากตัวอักษรที่ผ่านสายตา ทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเป็นทักษะที่สามารถฝึกฝนให้ผู้เรียนเกิดความชำนาญและมีความสามารถเพิ่มพูนขึ้นได้ ด้วยเทคนิควิธีการโดยเฉพาะ ครูผู้สอนจึงควรมีความรู้และเทคนิคในการสอนการอ่านให้แก่ผู้เรียนเพื่อให้การอ่านแต่ละลักษณะประสบผลสำเร็จ

### เทคนิควิธีปฏิบัติ

1. การอ่านออกเสียง การฝึกให้ผู้เรียนอ่านออกเสียงได้อย่างถูกต้องและคล่องแคล่วควรฝึกฝนไปตามลำดับ โดยใช้เทคนิควิธีการ ดังนี้

Basic Steps of Teaching (BST) มีเทคนิคขั้นตอนการฝึกต่อเนื่องกันไปดังนี้

- ครูอ่านข้อความทั้งหมด 1 ครั้ง/นักเรียนฟัง
- ครูอ่านทีละประโยค/นักเรียนทั้งหมดอ่านตาม
- ครูอ่านทีละประโยค/นักเรียนอ่านตามที่ละคน (อาจข้ามขั้นตอนนี้ได้ถ้านักเรียนส่วนใหญ่อ่านได้ดีด้วย)

- นักเรียนอ่านคนละประโยคให้ต่อเนื่องกันไปจนจบข้อความทั้งหมด
- นักเรียนฝึกอ่านเอง
- สุ่มนักเรียนอ่าน

Reading for Fluency (Chain Reading) คือ เทคนิคการฝึกให้นักเรียนอ่าน

ประโยคคนละประโยคอย่างต่อเนื่องกันไป เสมือนคนอ่านคนเดียวกัน โดยครูสุ่มเรียกผู้เรียนจากหมายเลขลูกโซ่ เช่น ครูเรียก Chain - number One นักเรียนที่มีหมายเลขของท้ายด้วย 1,11,21,31,41,51 จะเป็นผู้อ่านข้อความคนละประโยคต่อเนื่องกันไป หากสะดุดหรือติดขัดที่ผู้เรียนคนใดถือว่าโซ่ขาด ต้องเริ่มต้นที่คนแรกใหม่ หรือเปลี่ยน Chain - number ใหม่

Reading and Look up คือ เทคนิคการฝึกให้นักเรียนแต่ละคนอ่านข้อความโดยใช้วิธีอ่านแล้วจำประโยคแล้วเงยหน้าขึ้นพูดประโยคนั้นๆ อย่างรวดเร็วคล้ายวิธีอ่านแบบนักข่าว

Speed Reading คือ เทคนิคการฝึกให้นักเรียนแต่ละคน อ่านข้อความโดยเร็วที่สุดเท่าที่จะเร็วได้ การอ่านแบบนี้อาจไม่คำนึงถึงความถูกต้องทุกตัวอักษร แต่ต้องอ่านโดยไม่ข้ามคำ เป็นการฝึกธรรมชาติในการอ่านเพื่อความคล่องแคล่ว (Fluency) และเป็นทางเลือกเพื่อการอ่านแบบสะกดทีละคำ

Reading for Accuracy คือ การฝึกอ่านที่มุ่งเน้นความถูกต้องชัดเจนในการอ่าน ออกเสียงทั้ง stress / intonation / cluster / final sounds ให้ตรงตามหลักเกณฑ์ของการออกเสียง (Pronunciation) โดยอาจนำเทคนิค Speed Reading มาใช้ในการฝึกและเพิ่มความถูกต้องชัดเจนในการออกเสียงสิ่งที่ต้องการ จะเป็นผลให้ผู้เรียนมีความสามารถในการอ่านได้อย่างถูกต้อง (Accuracy) และคล่องแคล่ว (Fluency) ควบคู่กันไป

2. การอ่านในใจ เป็นการอ่านให้รู้เรื่องหรือเข้าใจเรื่อง ไม่ต้องพะวงกับการออกเสียงผู้ชำนาญจะอ่านได้เร็ว เข้าใจถูกต้อง เก็บสาระสำคัญของเรื่องได้ การอ่านในใจเป็นส่วนหนึ่งของการอ่านและการพิจารณาการอ่านในใจที่มีประสิทธิภาพจะต้องอ่านไปโดยลำดับ ดังนี้

2.1 เลือกอ่านหนังสือที่สอดคล้องกับความสนใจของตนเอง ทั้งหนังสือพิมพ์รายวัน เรื่องสั้น นวนิยาย หรือกวีนิพนธ์ต่างๆ

2.2 เลือกอ่านหนังสือที่สอดคล้องครั้งละประมาณ 5-7 นาที ในตอนเริ่มแรกแล้วค่อยเพิ่มเรื่องเพิ่มเวลาให้ยาวขึ้น

2.3 ใช้เวลาอ่านนานขึ้น ควบคุมสมาธิให้มั่นคง อดทนต่อสิ่งรบกวนรอบด้านควรมุ่งอ่านให้จบตอนมากกว่านับจำนวนหน้า เพราะข้อความอาจไม่จบ

2.4 ทำความเข้าใจกับเนื้อหา ความหมาย และเก็บสาระสำคัญของเรื่องเพื่อสรุปว่า สาระสำคัญของเรื่องคืออะไร น่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใด และจะสามารถนำความรู้ที่ได้จากการอ่านนั้นไปใช้ประโยชน์ได้ในทางใดบ้าง

การอ่านในใจมุ่งที่ความเร็วและถูกต้องเป็นสำคัญ เพราะอ่านได้เร็วกว่าการอ่านออกเสียง ผู้อ่านไม่ต้องกังวลกับการเปล่งเสียง และเมื่ออ่านแล้วยังไม่เข้าใจไม่ชัดเจนก็ทวนกลับไปอ่านซ้ำได้

ขั้นตอนการสอนอ่าน แบ่งเป็น 3 กิจกรรม คือ กิจกรรมนำเข้าสู่การอ่าน (Pre – Reading) กิจกรรมระหว่างการอ่านหรือขณะที่สอนอ่าน (While – Reading) กิจกรรมหลังการอ่าน ( Post – Reading) แต่ละกิจกรรมอาจใช้เทคนิค ดังนี้

1. กิจกรรมนำเข้าสู่การอ่าน (Pre- Reading) การที่ผู้เรียนจะอ่านสารได้อย่างเข้าใจควรต้องมีข้อมูลบางส่วนเกี่ยวกับสารที่จะได้อ่าน โดยครูผู้สอนอาจใช้กิจกรรมนำให้ผู้เรียนได้มีข้อมูลบางส่วน เพื่อช่วยสร้างความเข้าใจในบริบท ก่อนเริ่มต้นอ่านสารที่กำหนดให้ โดยทั่วไปมี 2 ขั้นตอน คือ

ขั้น Personalization เป็นขั้นสนทนา ได้ตอบระหว่างครูกับผู้เรียน หรือระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียนเพื่อทบทวนความรู้เดิมและเตรียมรับความรู้ใหม่จากการอ่าน

ขั้น Prediction เป็นขั้นที่ให้ผู้เรียนคาดเดาเกี่ยวกับเรื่องที่จะอ่าน โดยอาจใช้รูปภาพ แผนภูมิ หัวเรื่อง ฯลฯ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะได้อ่าน แล้วนำเสนอสนทนาหรืออภิปรายหรือหาคำตอบเกี่ยวกับภาพนั้นๆ หรืออาจฝึกกิจกรรมที่เกี่ยวกับคำศัพท์ เช่น ชีตเส้นใต้หรือวงกลมล้อมรอบ คำศัพท์ในสารที่อ่าน หรือ อ่านคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่จะได้อ่าน เพื่อให้ผู้เรียนได้ทราบแนวทางว่าจะได้อ่านสารเกี่ยวกับเรื่องใด เป็นการเตรียมตัวล่วงหน้าเกี่ยวกับข้อมูลประกอบการอ่านและค้นหาคำตอบที่จะได้จากการอ่านสารนั้นๆ หรือทบทวนคำศัพท์จากความรู้เดิมที่มีอยู่ ซึ่งจะปรากฏในสารที่จะได้อ่าน โดยอาจใช้วิธีบอกความหมายหรือทำแบบฝึกหัดเติมคำ ฯลฯ

2. กิจกรรมระหว่างการอ่านหรือกิจกรรมขณะที่สอนอ่าน (While- Reading) เป็นกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติในขณะที่อ่านสารนั้น กิจกรรมนี้มิใช่การทดสอบการอ่านแต่เป็นการ “ฝึกทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจ” กิจกรรมระหว่างการอ่านนี้ ควรหลีกเลี่ยงการจัดกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติทักษะอื่นๆ เช่น การฟัง หรือการเขียน อาจจัดกิจกรรมให้พูดได้ตอบได้บ้างเล็กน้อย เนื่องจากจะเป็นการเบี่ยงเบนทักษะที่ต้องการฝึกไปสู่ทักษะอื่นโดยมิได้เจตนา กิจกรรมที่จัดให้ในขณะที่ฝึกอ่าน ควรเป็นประเภทต่อไปนี้

Matching คือ อ่านแล้วจับคู่คำศัพท์กับคำจำกัดความ หรือจับคู่ประโยค เนื้อเรื่องกับภาพ แผนภูมิ

Ordering คือ อ่านแล้วเรียงภาพ แผนภูมิ ตามเนื้อเรื่องที่อ่าน หรือเรียงประโยค (Sentences) ตามลำดับเรื่อง หรือเรียงเนื้อหาแต่ละตอน (Paragraph) ตามลำดับของเนื้อเรื่อง

Completing คือ อ่านแล้วเติมคำ สำนวน ประโยค ข้อความลงในภาพ แผนภูมิ ตาราง ฯลฯ ตามเรื่องที่ย่าน

Correcting คือ อ่านแล้วแก้ไขคำ สำนวน ประโยค ข้อความ ให้ถูกต้องตามเนื้อเรื่องที่ได้อ่าน

Deciding คือ อ่านแล้วเลือกคำตอบที่ถูกต้อง (Multiple Choice) หรือเลือกประโยค ถูกผิด (True/False) หรือเลือกว่ามีประโยคนั้นๆ ในเนื้อเรื่องหรือไม่ หรือเลือกว่าประโยคนั้นเป็น ข้อเท็จจริง (Fact) หรือเป็นความคิดเห็น (Opinion)

Supplying / Identifying คือ อ่านแล้วหาประโยคหัวข้อเรื่อง (Topic Sentence) หรือสรุปใจความสำคัญ (Conclusion) หรือจับใจความสำคัญ (Main Idea) หรือตั้งชื่อเรื่อง (Title) หรือย่อเรื่อง (Summary) หรือหาข้อมูลรายละเอียดจากเรื่อง (Specific Information)

3. กิจกรรมหลังการอ่าน (Post – Reading) เป็นกิจกรรมที่มุ่งให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนการใช้ภาษาในลักษณะทักษะสัมพันธ์เพิ่มขึ้นจากการอ่าน ทั้งการฟัง การพูดและการเขียน ภายหลังที่ได้ฝึกปฏิบัติกิจกรรมระหว่างการอ่านแล้ว โดยอาจฝึกการแข่งขันเกี่ยวกับคำศัพท์ สำนวน ไวยากรณ์ จากเรื่องที่ย่าน เป็นการตรวจสอบทบทวนความรู้ ความถูกต้องของคำศัพท์ สำนวน โครงสร้าง ไวยากรณ์ หรือฝึกทักษะการฟังการพูดโดยให้ผู้เรียนร่วมกันตั้งคำถามเกี่ยวกับเนื้อเรื่องแล้วช่วยกันหาคำตอบ สำหรับผู้เรียนระดับสูง อาจให้พูดอภิปรายเกี่ยวกับอารมณ์หรือเจตคติของผู้เขียนเรื่องนั้น หรือฝึกทักษะการเขียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่ได้อ่าน เป็นต้น

### 3. การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ

#### 3.1 ความหมายและความสำคัญของการเรียนแบบร่วมมือ

พูนศรี กิจเฉลา (2544, หน้า 12) กล่าวว่า การเรียนแบบร่วมมือ (Cooperative Learning) หมายถึง การเรียนที่นักเรียนเรียนร่วมกันเป็นกลุ่มเล็กและมีการทำงานร่วมกันเพื่อ บรรลุวัตถุประสงค์หรือจุดหมายเดียวกัน เป็นวิธีการเรียนหนึ่งที่ได้รับความสนใจ และนำไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนเกือบทุกวิชาและทุกระดับชั้น การเรียนแบบร่วมมือเป็นการเปลี่ยนแปลงการเรียนไปสู่การเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ ข้อดีของการเรียนแบบร่วมมือ คือ การจัดสถานการณ์ให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน ร่วมกันคิด ร่วมกันทำงาน มีการเรียนรู้กัน อยู่ตลอดเวลา ทำให้มีบรรยากาศการเรียนที่สอดคล้องกับบริบททางสังคม เพราะคนเราต้องอาศัย อยู่ในสังคม มีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและการเรียนรู้ทางภาษาเป็นการเรียนรู้ที่ต้องอาศัยการมีปฏิสัมพันธ์ในการรับและส่งสาร เป็นการสื่อสารภาษาต่อกันโดยการ สนทนาโต้ตอบซึ่งกันและกัน

วิธีสอนโดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2544, หน้า 131) กล่าวว่า เป็นวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มเล็กๆ และมีการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ร่วมมือกันในกลุ่มย่อยๆ เน้นการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนในแต่ละกลุ่ม จะมีสมาชิกที่มีความรู้ความสามารถแตกต่างกันผู้เรียนแต่ละคน จะต้องร่วมมือกันในการเรียนรู้ร่วมกันมีการช่วยเหลือและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นให้กำลังใจซึ่งกันและกันคนที่เก่งกว่าจะช่วยคนที่อ่อนกว่าสมาชิกในกลุ่มจะต้องร่วมกันรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของเพื่อนสมาชิกทุกคนในกลุ่มเพราะยึดถือแนวคิดที่ว่าความสำเร็จของสมาชิกทุกคนจะรวมเป็นความสำเร็จของกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับการเรียนรู้โดยใช้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนหรือเพื่อนสอนเพื่อน

การเรียนแบบร่วมมือมีหลายวิธีหลายเทคนิค แต่ละวิธีหรือเทคนิคมีทั้งเป็นแบบกลุ่มและสมาชิกกลุ่มมีผลสัมฤทธิ์สูงขึ้นทั้งในด้านคุณภาพและปริมาณ เช่นการใช้เหตุผล การมีความรับผิดชอบ การเกิดความคิดใหม่ๆ การมีวิธีการแก้ปัญหาที่หลากหลายร่วมกัน การเข้าใจบุคคลอื่นและนอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงการเรียนรู้แบบร่วมมือว่า การเรียนแบบร่วมมือเป็นกระบวนการซึ่งนักเรียนที่มีความสามารถแตกต่างกันอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มเล็กๆ ทำงานร่วมกัน เพื่อบรรลุเป้าหมายเดียวกัน มีลักษณะที่สำคัญอยู่ 5 ประการ ตามหลักการของ อาโจส และจอยเนอร์ (พูนศรี กิจฉลา, 2544 , หน้า 12 อ้างถึงใน Ajose and Joyner, 1990, p. 198) ดังนี้

1. ใช้การพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน
2. ใช้ปฏิสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด
3. ใช้ความรับผิดชอบในตัวเองต่องานที่ได้รับมอบหมาย
4. ใช้ทักษะทางสังคม
5. ใช้ทักษะในกระบวนการกลุ่ม

ชาญชัย อาจินสมอาจารย์ (2533, หน้า 35) กล่าวว่า การเรียนแบบร่วมมือ คือ การใช้การสอนเป็นกลุ่มเล็กๆ เพื่อให้ให้นักเรียนได้ทำงานร่วมกัน เพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้ของตนเองและของกลุ่มนักเรียนมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า วิธีสอนโดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็นวิธีการสอนที่ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ร่วมมือกันในกลุ่มย่อยๆ เน้นการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนในแต่ละกลุ่ม จะมีสมาชิกที่มีความรู้ความสามารถแตกต่างกันผู้เรียนแต่ละคนจะต้องร่วมมือกันในการเรียนรู้ ร่วมกันมีการช่วยเหลือและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นให้กำลังใจซึ่งกันและกันคนที่เก่งกว่าจะช่วยคนที่อ่อนกว่าสมาชิกในกลุ่มจะต้องร่วมกันรับผิดชอบต่อการเรียนรู้

ของเพื่อนสมาชิกทุกคนในกลุ่มเพราะยึดถือแนวคิดที่ว่าความสำเร็จของสมาชิกทุกคนจะรวมเป็นความสำเร็จของกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับการเรียนรู้แบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนหรือเพื่อนสอนเพื่อนนั่นเอง

### 3.2 ลักษณะสำคัญของการเรียนรู้แบบร่วมมือ

สุคนธ์ สิ้นธพานนท์ และคณะ (2545, หน้า 30) กล่าวว่า ในการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือนั้นมีลักษณะสำคัญ คือ สมาชิกของกลุ่มที่มีความแตกต่างกันในความสามารถทางการเรียน เพศ และอายุสมาชิกทุกคนในกลุ่มจะมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน มีการอภิปรายเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันมีการพึ่งพาอาศัยกัน และสมาชิกทุกคนจะต้องมีความตระหนักร่วมกันว่างานของกลุ่มจะสำเร็จได้สมาชิกทุกคนมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายจึงต้องร่วมมือกันอย่างแท้จริงภายในกลุ่ม

ผู้เรียนต้องร่วมมือกันกำหนดเป้าหมายของการเรียนรู้การแก้ปัญหาพร้อมกันการเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ที่ต้องการศึกษาช่วยเหลือสนับสนุนให้กำลังใจระหว่างเรียน ผู้เรียนจะต้องใช้ทักษะในการทำงานร่วมกันจนสำเร็จ เช่น ทักษะผู้นำ ทักษะการตัดสินใจ ทักษะการสื่อสาร ทักษะการแก้ปัญหาความขัดแย้งและการสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือจะประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพได้ ย่อมขึ้นอยู่กับสมาชิกทุกคนต้องยึดถือแนวปฏิบัติตามวิธีการทำงานแบบกระบวนการกลุ่ม

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือนั้นจะเป็นพื้นฐานของวิถีชีวิตในสังคมประชาธิปไตยซึ่งไม่ว่าจะเป็นสังคมขนาดเล็กในกลุ่มเพื่อน สังคมในห้องเรียน สังคมในโรงเรียน ตลอดจนสังคมทั่วไปเมื่อสมาชิกในกลุ่มทุกคนมีความสำคัญเท่าเทียมกันได้รับมอบหมายงานไปแล้ว ต้องมีความรับผิดชอบในงานนั้น สมาชิกจะมีความภูมิใจในความสำเร็จของตนเองว่าเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มเท่าเทียมกับสมาชิกอื่น

### 3.3 บทบาทของผู้สอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือนั้น ผู้สอนต้องศึกษารูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีเทคนิคอย่างหลากหลาย สุคนธ์ สิ้นธพานนท์ และคณะ (2545, หน้า 31-33) ได้รวบรวมจากแนวคิดนักจิตวิทยาการศึกษาหลายท่านได้นำเสนอไว้ ได้แก่ เคแกน สลาวิน เดวิด และโรเจอร์ แนนซี แมทเดน และมาเชลล์ ลิฟซี โซลโม และยิล ซาราน (Kagan Slaviv David and Roger Johnson Nancy Madden and Marshall Leavcy Sholmo and Yael Sharan) แต่ละท่านได้ให้แนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคต่างๆ ซึ่งผู้สอนในแต่ละ

รายวิชาจะได้พิจารณาว่าเทคนิคใดเหมาะสมกับการนำไปใช้จัดกิจกรรมในเรื่องที่สอนได้จนบรรลุผลการเรียนรู้โดยภาพรวมแล้วในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือนั้น ผู้สอนจะต้องมีการเตรียมการสอนที่ดีสร้างบรรยากาศของความร่วมมือให้เกิดขึ้น ผู้สอนจะต้องมีการเตรียมการและดำเนินการตามกิจกรรมในแต่ละขั้นตอน ดังนี้

1. การจัดกลุ่มผู้เรียน ในการจัดกลุ่มผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้ร่วมกันและทำงานร่วมกันให้ได้ผลดี มีประสิทธิภาพบรรลุผลตามจุดประสงค์นั้น ผู้สอนควรจะต้องมีการเตรียมแบ่งกลุ่มผู้เรียนในแต่ละกลุ่มให้สมาชิกจำนวนที่เหมาะสม คือ ประมาณกลุ่มละ 4 คน โดยให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มมีความสามารถละกัน มีทั้งผู้เรียนที่เก่ง ปานกลาง (ค่อนข้างเก่ง) ปานกลาง (ค่อนข้างอ่อน) และอ่อน โดยมีจำนวนชายหญิงใกล้เคียงกัน ผู้สอนจะต้องรู้ข้อมูลความสามารถของผู้เรียน เพื่อจะได้เตรียมแบ่งกลุ่มได้ถูกต้อง (ผู้สอนจะต้องเตรียมกลุ่มผู้เรียนไว้ล่วงหน้า) ผู้เรียนที่อยู่ในกลุ่มเดียวกันนั้นจะเป็นกลุ่มถาวรเป็นระยะเวลาประมาณ 6 สัปดาห์ หรือประมาณ 20 เปอร์เซ็นต์ของคาบเรียนทั้งหมดของแต่ละรายวิชา

2. การสร้างความมุ่งมั่นและอุดมการณ์ของผู้เรียนที่จะทำงานร่วมกัน โดยผู้สอนจะต้องรู้จักกิจกรรมต่างๆ เพื่อกระตุ้นและเสริมทักษะด้านความคิดแก่ผู้เรียน โดยใช้แหล่งข้อมูลต่างๆ และสื่อการสอนเพื่อให้สมาชิกแต่ละกลุ่มมีความกระตือรือร้น และมีความตั้งใจที่จะทำงานร่วมกัน ให้ประสบความสำเร็จอย่างมีคุณภาพ สมาชิกทุกคนในแต่ละกลุ่มมีความตั้งใจมุ่งมั่นที่จะช่วยเหลือกัน และผู้สอนจะต้องรู้จักจัดกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนได้เห็นความสำคัญของการทำงานร่วมกัน และมีการจัดกิจกรรมที่คนเดียวไม่สามารถทำได้สำเร็จ แต่ต้องอาศัยการทำงานร่วมกัน

3. การปลูกฝังให้ผู้เรียนมีความเข้าใจและเห็นความสำคัญในกติกาของการเรียนรู้แบบร่วมมือ ผู้สอนควรชี้แจงให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของการทำงานร่วมกัน ให้แรงเสริมในทางบวกกับผู้เรียน ให้ความช่วยเหลือและแนะนำวิธีการทำงานที่ถูกต้อง ผู้สอนจะต้องมีวิธีการที่จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจกติกาของการเรียนรู้แบบร่วมมือ ซึ่งประกอบด้วย

3.1 การช่วยเหลือกัน

3.2 ความสามารถที่แตกต่างกันของสมาชิกในกลุ่ม จะทำให้งานสำเร็จได้ด้วยดีนั้นขึ้นอยู่กับความรับผิดชอบของสมาชิกในกลุ่ม

3.3 สมาชิกทุกคนมีบทบาทเท่าเทียมกัน

3.4 สมาชิกทุกคนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันอย่างต่อเนื่อง

3.5 ผู้สอนจะต้องมีการจัดการที่ดีเพื่อให้การทำงานกลุ่มเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้สอนควรมีวิธีการเพื่อให้การดำเนินกิจกรรมแบบร่วมมือไปตามขั้นตอน และบรรลุจุดประสงค์ที่



กำหนด คือ มีการสร้างกฎของห้องเรียน กฎของกลุ่ม มีการจัดที่นั่งของสมาชิกแต่ละกลุ่มให้เป็นระเบียบ รวดเร็ว การแจกแบบฝึกหัด วัสดุ อุปกรณ์ ให้แก่หัวหน้ากลุ่มหรือตัวแทนกลุ่ม มีการแบ่งงานระหว่างสมาชิกในกลุ่ม การให้สัญญาณทำกิจกรรมของแต่ละกลุ่ม การจัดบรรยากาศการเรียนรู้อย่างไร ซึ่งบางครั้งต้องใช้ความเงียบ บางครั้งต้องระดมพลังความคิด การสนทนา เป็นต้น

นอกจากนั้น ผู้สอนจะต้องมีวิธีการที่จะให้คำแนะนำแก่ผู้เรียน ในข้อบกพร่องที่ต้องแก้ไข และช่วยเหลือผู้เรียนบางคนที่มีปัญหาให้สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และสามารถเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม ระหว่างกลุ่ม สร้างขวัญกำลังใจให้แก่ผู้เรียน เสริมสร้างให้ผู้เรียนรู้จักยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นโดยใช้เหตุผล ซึ่งเป็นหลักสำคัญของวิถีประชาธิปไตย ผู้สอนควรได้เผยแพร่ข้อเขียนและผลงานของผู้เรียนให้เป็นที่ปรากฏในสังคมตามความเหมาะสม นอกจากนี้ พรรณศรีมี เสาธรรมสาร (2533, หน้า 37) ได้กล่าวถึงบทบาทของครูในการเรียนแบบร่วมมือว่าบทบาทของครูเปลี่ยนจากการควบคุมชั้นเป็นเพียงผู้จัดบรรยากาศให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนของนักเรียน ผลงานวิจัยได้ชี้ให้เห็นว่า นักเรียนจะเรียนได้ดีในบรรยากาศที่เป็นกันเอง ซึ่งทุกคนไม่ว่าจะเป็นนักเรียนหรือครูสามารถที่จะทำผิดได้ ครูและนักเรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันครูเป็นบุคคลสำคัญในการสร้างบรรยากาศเช่นนี้ โดย

1. ให้งานที่ทำทลายความสามารถของนักเรียนมากกว่าที่จะเป็นงานที่แข่งขันกัน
2. ให้นักเรียนได้มีโอกาสเลือกและตัดสินใจทำงาน
3. นับถือความคิดเห็นและความสนใจ ความรู้สึกของนักเรียน
4. เห็นว่าความคิดเห็นของนักเรียนมีความหมายและคุณค่าถึงแม้จะเป็น

ความคิดที่จำกัด

5. ส่งเสริมให้นักเรียนแสดงออกซึ่งความคิดของตนเอง ซึ่งอาจออกมาในรูปแบบต่างๆ เช่น การวาดภาพระบายสี แสดงบทบาทสมมติ ละคร เขียนบรรยายและอื่นๆ

6. ยอมรับความผิดพลาดของนักเรียน

7. เผยแพร่ข้อเขียนหรือผลงานของนักเรียนในรูปแบบของจดหมายข่าว หนังสือของห้องหรือหนังสือพิมพ์ของโรงเรียน

8. กระตุ้นส่งเสริมทักษะด้านความคิดแก่นักเรียน โดยใช้แหล่งข้อมูลต่างๆ และสื่อการสอน เช่น หนังสืออ้างอิง ภาพยนตร์ วารสารการศึกษาค้นคว้า เอกสารที่เกี่ยวข้องดังกล่าว

สรุปได้ว่า บทบาทของครูในการเรียนการสอนแบบร่วมมือเน้นให้นักเรียนได้มีบทบาทในการเรียนการสอนมากขึ้น ครูทำหน้าที่เป็นเพียงผู้คอยชี้แนะแนวทางในการเรียนแก่นักเรียนและคอยให้บริการทางด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางการเรียนรู้ให้มากที่สุด นักเรียนเป็นผู้ลงมือใน

การเรียนรู้ของตนเอง การได้มาซึ่งความรู้และผลงานต้องเป็นความร่วมมือกันจากการทำงานร่วมกันของกลุ่ม ดังนั้น นักเรียนจะได้รับความรู้ทั้งในด้านศาสตร์และศิลป์ รวมทั้งทัศนคติที่ดีต่อการเรียน มีระเบียบวินัยต่อตนเองและสามารถทำงานร่วมกับบุคคลอื่นได้เป็นอย่างดี

### 3.4 องค์ประกอบของการเรียนแบบร่วมมือ

จอห์นสัน และจอห์นสัน (พูนศรี กิจเวลา, 2544, หน้า 14 ; อ้างถึงใน Johnson and Johnson, 1990, p. 107) ได้สรุปองค์ประกอบของกิจกรรมการเรียนรู้โดยการร่วมมือไว้ 5 ประการ ดังนี้

1. การพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน นักเรียนต้องตระหนักว่า งานกลุ่มที่ทำด้วยกัน จะบรรลุจุดประสงค์หรือไม่ขึ้นขึ้นอยู่กับสมาชิกในกลุ่มต้องช่วยเหลือกันในการเรียน และต้องระลึกเสมอว่าทุกคนต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ของกลุ่ม

ดังนั้น ผลงานของกลุ่มก็คือ ผลสำเร็จของนักเรียนแต่ละคน นักเรียนต้องตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของตนในการช่วยเหลือกันในกลุ่มเพื่อความสำเร็จของกลุ่ม อันเกิดจากความร่วมมือร่วมใจกันทำงาน โดยครูต้องกำหนดบทบาทการทำงานของนักเรียนแต่ละคนให้ชัดและนักเรียนเข้าใจหน้าที่รับผิดชอบของงานกลุ่ม ทุกคนจะเห็นความสำคัญของกลุ่มยอมรับความสามารถร่วมกัน

2. การปฏิสัมพันธ์โดยตรง การปฏิสัมพันธ์จะเกิดขึ้นเมื่อทุกคนในกลุ่มช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีการส่งเสริมสนับสนุนผลงานกันและกัน การอธิบายขยายความบทเรียนที่เรียนได้แก่ เพื่อนในกลุ่มให้เข้าใจ การสรุปเรื่องและการให้เหตุผลต่างๆ ตลอดจนมีการอภิปรายและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เพื่อเปิดโอกาสให้สมาชิกได้เสนอแนวคิดใหม่ๆ เพื่อเลือกสิ่งที่ถูกต้องและเหมาะสมที่สุด

3. การรับผิดชอบงานของกลุ่ม การเรียนรู้ร่วมกันในกลุ่มให้ความสำคัญเกี่ยวกับความสามารถและความรู้ที่แต่ละคนจะได้รับ การเรียนรู้โดยการร่วมมือจะถือว่าสำเร็จเมื่อทุกคนในกลุ่มเข้าใจในบทเรียนตรงกัน หรือได้รับความช่วยเหลือจากเพื่อนในกลุ่มให้เข้าใจบทเรียนนั้น ดังนั้นเป็นหน้าที่ของแต่ละกลุ่มต้องคอยตรวจสอบดูว่า สมาชิกทุกคนได้เรียนรู้หรือไม่และครูอาจทำการตรวจสอบแต่ละกลุ่ม โดยใช้วิธีการสุ่มตัวแทนกลุ่ม

4. ทักษะความสัมพันธ์กับกลุ่มเล็กและผู้อื่น นักเรียนทุกคนต้องมีความสามารถที่จะร่วมกันทำงานเข้ากันได้ทุกคน และสามารถทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มย่อยได้การทำงานเป็นกลุ่มย่อย จะได้รับการฝึกฝนเป็นอย่างดี เพื่อให้งานบรรลุตามจุดมุ่งหมายเพื่อให้กลุ่มมีประสิทธิภาพสูง สมาชิกทุกคนต้องไว้วางใจยอมรับความคิดเห็นสนับสนุนซึ่งกันและกัน และรู้จักวิธีการสื่อสาร

5. กระบวนการกลุ่ม ทุกคนในกลุ่มต้องรู้จักช่วยกันทำงาน ออกความคิดเห็นเมื่องานเสร็จแล้วสมาชิกในกลุ่มสามารถบอกที่มาของผลลัพธ์ได้ สามารถตัดสินใจว่า ครั้งต่อไปงานจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงหรือต้องปฏิบัติเช่นเดิมต่อไป

คุณสมบัติของกลุ่มสัมพันธ์ที่มีคุณภาพจะต้องประกอบด้วย

1. มีความสัมพันธ์อันดีของสมาชิกภายในกลุ่ม
2. การหาวิธีที่จะทำให้ทักษะการร่วมมือกันทำงานสูงขึ้น
3. มั่นใจว่าสมาชิกได้รับผลย้อนกลับเมื่อทุกคนมีส่วนร่วม
4. สมาชิกใช้ความคิดในการทำงาน
5. สนับสนุนพฤติกรรมทางบวก

### 3.5 ขั้นตอนการเรียนการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกันเรียนรู้

ในกระบวนการและขั้นตอนการเรียนการสอนโดยใช้การเรียนแบบร่วมมือกันนั้นได้มีผู้เสนอแนะไว้ ดังนี้

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2544, หน้า 132-133) เสนอขั้นตอนการสอนไว้ ดังนี้

1. ขั้นเตรียม ประกอบด้วยกิจกรรม
  - 1.1 ครูแนะนำทักษะในการเรียนรู้ร่วมกัน
  - 1.2 จัดนักเรียนเป็นกลุ่มย่อยๆ ประมาณ 2-6 คน
  - 1.3 ครูแนะนำเกี่ยวกับระเบียบและบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในกลุ่ม
  - 1.4 แจกวัสดุประสงค์ของบทเรียน
  - 1.5 การทำกิจกรรมร่วมกัน
  - 1.6 การฝึกฝนทักษะพื้นฐานจำเป็นสำหรับสมาชิกกลุ่ม
2. ขั้นสอน ประกอบด้วย
  - 2.1 ครูนำเข้าสู่บทเรียน
  - 2.2 ครูแนะนำเนื้อหาบทเรียน
  - 2.3 ครูแนะนำแหล่งข้อมูล
  - 2.4 มอบหมายงานให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม
3. ขั้นทำกิจกรรมกลุ่ม ผู้เรียนเรียนรู้ร่วมกันในกลุ่มย่อย โดยแต่ละคนมีบทบาทหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย เป็นขั้นที่สมาชิกในกลุ่มจะได้ร่วมกันรับผิดชอบต่อผลงานของกลุ่ม
4. ขั้นตรวจสอบผลงานและขั้นทดสอบ เป็นการตรวจสอบว่าผู้เรียนได้ปฏิบัติหน้าที่ครบถ้วนแล้วหรือยัง ผลการปฏิบัติเป็นอย่างไร เน้นการตรวจสอบผลงานกลุ่มและรายบุคคล

ในบางกรณีผู้เรียนอาจต้องซ่อมแซมส่วนที่ยังขาดตกบกพร่อง ต่อจากนั้นเป็นการทดสอบความรู้

5. ขั้นสรุปบทเรียนและประเมินผลการทำงานกลุ่ม ครูและผู้เรียนช่วยกันสรุปบทเรียน ถ้ามีสิ่งที่ยังไม่เข้าใจครูควรอธิบายเพิ่มเติม และผู้เรียนช่วยกันประเมินผลการทำงานกลุ่มและพิจารณาว่าอะไรคือจุดเด่นของงาน และอะไรคือสิ่งที่ควรปรับปรุง รวมถึงวิธีการปรับปรุงการทำงานของกลุ่มด้วย ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนรู้ความก้าวหน้าของตนเองทั้งทางด้านวิชาการและด้านสังคม

### 3.6 การวัดผล

กาญจนา เกียรติประวัติ (2534, หน้า 4) ได้เสนอวิธีการวัดผลของกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ ซึ่งเป็นแบบอิงเกณฑ์ ดังนี้

1. ให้คะแนนรายบุคคลรวมกับคะแนนพิเศษ ถ้าทุกคนในกลุ่มทำงานตามเกณฑ์ที่ครูตั้งไว้
2. ให้คะแนนรายบุคคลรวมกับคะแนนพิเศษ โดยคิดเกณฑ์คะแนนต่ำสุด
3. ให้คะแนนรายบุคคลรวมกับคะแนนพิเศษ ซึ่งเป็นคะแนนความก้าวหน้าให้คะแนนเดียวสำหรับคนในกลุ่มทั้งหมด
4. เลือกรายงานคนใดคนหนึ่งในกลุ่มแล้วตรวจให้คะแนน
5. ตรวจผลงานในกลุ่มแล้วหาคะแนนเฉลี่ยบวกกับคะแนนการทำงานร่วมกัน

กล่าวโดยสรุปแล้วในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบกลุ่มร่วมมือนั้นจะมีขั้นตอนหลักๆ อยู่ 5 ขั้นตอน ซึ่งในแต่ละขั้นตอนมีรายละเอียดการปฏิบัติเน้นการมีส่วนร่วมของสมาชิกและการมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันระหว่างนักเรียนกับนักเรียน นักเรียนกับครู การร่วมมือการเรียนและการร่วมมือกันสอน เพื่อการบรรลุสู่เป้าหมายของกลุ่มและบรรลุเป้าหมายของวัตถุประสงค์การเรียน ผลงานที่สำเร็จจะเป็นความภาคภูมิใจของสมาชิกจากการร่วมมือกันทุกคน

## 4. การสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer – Assisted Learning)

### 4.1 ความหมายของการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน

ความหมายของเพื่อนช่วยเพื่อน (peer group) สำหรับความหมายของเพื่อนช่วยเพื่อน ได้มีผู้ให้ความหมายได้ดังนี้

การเรียนการสอนแบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนนั้น เป็นการสอนที่มีพื้นฐานมาจากแนวคิดเกี่ยวกับการกระจายบทบาทในการสอน และแนวคิดเกี่ยวกับการให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การให้เพื่อนช่วยเพื่อนนั้นมิได้หมายถึงการให้นักเรียน

มาขึ้นหน้าชั้นแล้วทำหน้าที่สอนทุกอย่างแทนครู แต่หมายถึงการให้นักเรียนสอนเพื่อนนักเรียนคนอื่น ๆ และให้นักเรียนได้เรียนรู้จากกันและกัน โดยมุ่งเน้นเพื่อนช่วยเหลือ ผู้เรียนที่เรียนซ้ำมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มีปัญหาในด้านความประพฤติ และมีปัญหาอื่นๆ โดยมีความเชื่อว่าวิธีการให้ผู้เรียนสอนกันเองนั้น ผู้เรียนจะเรียนรู้อะไรต่างๆ ได้ จากกันและกัน และการเรียนรู้เช่นนี้ทำให้ผู้เรียนที่เรียนซ้ำเกิดการเรียนรู้ได้ เนื่องจากภาษาที่ผู้เรียนใช้พูดจากสื่อสารกันนั้นสามารถสื่อความหมายระหว่างกันและกันได้เป็นอย่างดี (กรมวิชาการ, 2544 หน้า 61)

แคนด์เลอร์ (Candler, 1981 อ้างอิงใน พิภูล ภูมิแสน, 2539 หน้า 27) กล่าวว่าการสอนแบบให้เพื่อนช่วยสอน เป็นยุทธวิธีที่ครูพยายามเข้าถึงความต้องการของนักเรียนแต่ละคน เป็นวิธีการที่ยืดหยุ่นและทำให้ครู ไม่ต้องพะวงกับนักเรียนที่เรียนช้ากว่าผู้อื่น แต่ทั้งนี้มิได้หมายความว่า จะใช้ได้โดยไม่มี การวางแผนล่วงหน้าสิ่งที่ครูควรคำนึงคือ การเลือกนักเรียนผู้สอน นักเรียนผู้เรียน และให้นักเรียนผู้สอนเข้าใจบทบาทของตนได้อย่างถูกต้อง

Hurley (อ้างอิงใน วนิดา วงศ์สาขา, 2540, หน้า 33) กล่าวว่า การเรียนการสอนแบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเป็นยุทธวิธีการสอนที่ปรับเปลี่ยนบทบาทของครูและนักเรียน นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มากขึ้น เป็นการฝึกให้นักเรียนกล้าแสดงออก

เพื่อนช่วยเพื่อน คือ ผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมบทบาทของการเป็นเพื่อนผู้ให้ความช่วยเหลือในกลุ่มมาก่อนที่จะทำหน้าที่เอื้ออำนวยให้เพื่อนผู้ให้การช่วยเหลือในกลุ่ม โดยร่วมกันแสดงออกถึงความรู้สึกนึกคิดของเขาและสนับสนุนให้เพื่อนในกลุ่มมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน วาเรนฮอร์สท (Varenhorst, 1974 อ้างอิงใน มลวดี สายจำปา, 2543, หน้า 28 – 29) ซึ่งสอดคล้องกับ ทินดอลล์ และเกรย์ (Tindall & Grey, 1995 อ้างอิงใน มลวดี สายจำปา, 2523 ,หน้า 29) กล่าวถึง เพื่อนช่วยเพื่อนไว้ว่า เพื่อนช่วยเพื่อนคือผู้ที่ได้รับการฝึกอบรมให้ทำหน้าที่ช่วยเอื้ออำนวยให้ กลุ่มมีการพูดคุย อภิปรายให้คำแนะนำ ช่วยเหลือในกลุ่มและช่วยเหลือส่งเสริมให้สมาชิกมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน ซึ่งเพื่อนผู้ทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยเพื่อนต้องมีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะพื้นฐานในการเป็นที่ปรึกษาควรได้เรียนรู้ทักษะการสื่อสารการสร้างสัมพันธภาพ เข้าใจ ความรู้ และความต้องการของสมาชิกในกลุ่ม เพื่อเสริมสร้างกำลังใจแก่เพื่อนผู้รับความช่วยเหลือในกลุ่มได้เกิดการพัฒนาตนเองและใช้ศักยภาพที่มีอยู่ในการช่วยตนเอง และสอดคล้องกับ ยาโลม (Yalom, 1975 อ้างอิงในมลวดี สายจำปา, 2543, หน้า 28 -29) มีความเห็นว่าเพื่อนช่วยเพื่อนจะช่วยให้สมาชิกในกลุ่มได้จัดการวิกฤติการณ์ที่เกิดขึ้นกับตัวสมาชิกเอง เพื่อนผู้ให้การช่วยเหลือในกลุ่มจะให้ความสนใจ ใส่ใจเพื่อนสมาชิก จะมีการแลกเปลี่ยนปัญหาแนวคิดและประสบการณ์ร่วมกัน จากผล

ของความพยายามของเพื่อนผู้ให้ความช่วยเหลือในกลุ่ม จะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ภายในกลุ่ม เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและคุ้นเคยกันมากขึ้น

จากความหมายของเพื่อนช่วยเพื่อนที่กล่าวมาทั้งหมดพอสรุปได้ว่า เพื่อนช่วยเพื่อน หมายถึง การสอนที่เน้นปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียนด้วยกัน ให้ผู้เรียนที่เก่งกว่าได้มีโอกาสถ่ายทอดความรู้ให้กับนักเรียนที่เรียนอ่อนกว่า ภายในกลุ่มเดียวกัน ความคุ้นเคย ความรู้สึกนึกคิด และประสบการณ์ที่ใกล้เคียงกัน ทำให้การถ่ายทอดและการสื่อสารระหว่างเพื่อนด้วยกันมีความเข้าใจและเข้าถึงกันได้ง่ายขึ้นถ้านักเรียนไม่เข้าใจ หรือสงสัยในเนื้อหาใด ก็สามารถซักถามกันได้ที่ทันที

วิธีการสอนแบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนนี้ จึงได้รับความสนใจจากนักการศึกษา เป็นจำนวนมากเนื่องจากวิธีการสอนแบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน เป็นวิธีการที่ครูผู้สอนพยายามเข้าถึงความต้องการของนักเรียนแต่ละคน เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และเป็นแนวความคิดที่ส่งเสริมใฝ่เรียนรู้ให้เด็กนักเรียนเกิดทัศนคติที่ดีต่อสมาชิกภายในกลุ่ม วิธีการสอนแบบดังกล่าวนี้ ครูผู้สอนจะต้องมีการวางแผนไว้ล่วงหน้าเพื่อเป็นการเตรียมนักเรียนให้เข้าใจบทบาทและหน้าที่ของตนเองได้อย่างถูกต้อง

#### 4.2 วัตถุประสงค์ของการสอนแบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน

การสอนแบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน เป็นวิธีการที่มุ่งให้นักเรียน เกิดแรงจูงใจต่อการเรียนมากขึ้น เนื่องจากนักเรียนทุกคนเป็นผู้ที่มีบทบาทในกิจกรรมการเรียน การสอนวิธีการสอนดังกล่าวมีจุดประสงค์ดังต่อไปนี้ (พิทักษ์ ปินามะ , 2543 , หน้า 29)

1. เพื่อเป็นการส่งเสริมในเรื่องกระบวนการกลุ่มของนักเรียน โดยเน้น การให้นักเรียนช่วยเหลือกัน ตลอดจนการเห็นคุณค่าของการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง
2. เพื่อให้นักเรียนมีระดับความสามารถแตกต่างกัน สามารถเรียนประสบการณ์อย่างเดียวกันได้
3. เพื่อให้นักเรียนสามารถเรียนรู้จากแหล่งต่างๆ มากขึ้น เช่นจากเพื่อนนักเรียนด้วยกัน หรืออุปกรณ์ต่างๆที่นำมาประกอบการเรียน
4. เพื่อสร้างทัศนคติที่ดี รวมทั้งแรงจูงใจในการเรียน เนื่องจากนักเรียน ผู้สอนจะรู้สึกภาคภูมิใจ หรือรู้สึกที่ตนเองได้รับความสำเร็จในการเรียน เนื่องจากมีโอกาส ได้ทำประโยชน์ให้กับเพื่อนนักเรียน สำหรับนักเรียนที่มีปัญหาในการเรียนก็จะลดความกังวล ในเรื่องข้อบกพร่องของตนเอง

5. เพื่อให้การเรียนการสอนมีลักษณะเป็นการสื่อสารมากขึ้น ลักษณะ ดังกล่าวจะทำให้ปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนมีมากขึ้น เนื่องจากบรรยากาศในชั้นเรียนจะมีความเป็นกันเอง

6. ครูจะเป็นแต่เพียงผู้ให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษา และคอยสังเกต ตลอดจนทำการแก้ไข ปัญหาที่เกิดขึ้นในการเรียนการสอนของนักเรียนแต่ละกลุ่ม

พรพรรณศรีมี เเงาธรรมสาร (2533, หน้า 37) กล่าวว่า การสอนแบบนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ให้นักเรียนแต่ละคนเห็นความสำคัญในบทบาทของตนเอง ตระหนักถึงคุณค่าของการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง ให้นักเรียนเห็นความสำคัญของกระบวนการกลุ่มในการพัฒนาความรู้ความสามารถของผู้เรียน

วิชาดา สีนประจักษ์ผล (2536, หน้า 27) กล่าวว่า เพื่อให้นักเรียนมีความสามารถแตกต่างกัน สามารถเรียนรู้ในสิ่งเดียวกันได้ เป็นการใช้กระบวนการกลุ่มพัฒนาผู้เรียน ครูมีบทบาทในด้านการเตรียมสื่อการเรียนและวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียน ให้นักเรียนสามารถศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองจากกระบวนการกลุ่มได้

Celani (1979 , pp. 198 –199) กล่าวว่า เพื่อให้การเรียนรู้มีลักษณะที่เป็นกันเอง สามารถสื่อสารกันได้อย่างใกล้ชิดและเป็นกันเอง ผู้เรียนไม่กดดันเพราะมีบรรยากาศการเรียนรู้ที่เต็มไปด้วยความสนิทสนม

Sivasailam (1973 , หน้า 10 – 15, อ้างอิงใน พิบูล ภูมิแสน , 2539 , หน้า 28) กล่าวว่า เพื่อสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนทำให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียนที่มีความบกพร่องการสื่อสารและมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนในวัยเดียวกัน จะทำให้เข้าในบทเรียนมากขึ้น เพราะใช้ภาษาและมีปัญหาการเรียนที่คล้ายคลึงกัน การซักถามเพื่อนนักเรียนจะถามได้ลึกซึ้งละเอียดกว่าการถามครูและมีความเป็นกันเองมากกว่า เมื่อนักเรียนได้รับความสำเร็จในการเรียน จะทำให้เกิดความสนใจในการเรียน และมีผลทำให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ตามมา

จากที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า การสอนแบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างบรรยากาศที่เป็นกันเองในการเรียนรู้ให้กับนักเรียน ด้วยเหตุผลที่ว่า เมื่อผู้เรียนสามารถสื่อสารเพื่อศึกษาหาความรู้ได้อย่างเป็นกันเองกับเพื่อนแล้ว การใช้ภาษาในระดับที่ใกล้เคียงกัน ประสบการณ์ที่ใกล้เคียงกัน ปัญหาการเรียนที่คล้ายคลึงกัน จะทำให้ผู้เรียนลดความกังวล

#### 4.3 ข้อดีของการใช้เพื่อนช่วยเพื่อน

ข้อดีของการใช้เพื่อนช่วยเพื่อน การใช้เพื่อนช่วยเพื่อนเป็นพฤติกรรมกรให้ความช่วยเหลือประเภทหนึ่ง บุคคลที่ทำหน้าที่ในการให้ความช่วยเหลือเป็นอาสาสมัครที่เข้ารับบทบาท

ในการช่วยเหลือผู้อื่น เพื่อนช่วยเพื่อนมีความหมายกว้างขวาง รวมไปถึงการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล การฝึกการเป็นผู้นำการสอนพิเศษหรือการช่วยเหลือในรูปแบบอื่น

วิธีนี้สามารถช่วยเหลือเพื่อนเป็นรายบุคคล ได้อย่างทั่วถึงภาษาที่ใช้เป็นภาษาเดียวกันทำให้เพื่อนกล้าซักถาม เนื่องจากเพื่อนมีความใกล้ชิดกันมากกว่าครู เพื่อนจะสามารถช่วยแก้ไขปัญหาให้กลุ่มได้อย่างตรงจุด นอกจากนี้เพื่อนผู้ทำหน้าที่ช่วยเพื่อนยังมีพัฒนาการที่ดีขึ้นเรื่อยๆ เพราะต้องหมั่นศึกษาหาความรู้อยู่เสมอ (Thiagarajan, 1973 ,pp. 10-13 อ้างอิงใน ชวนพิศ วงศ์ศข, 2538, หน้า 30) ซึ่งสอดคล้องกับ เดวิดสัน (Devidson, 1974 อ้างอิงใน ชวนพิศ วงศ์ศข, 2538, หน้า 30) ซึ่งกล่าวถึงผลดีของการใช้เพื่อนช่วยเพื่อนว่า การให้นักเรียนเรียนร่วมกันเป็นหมู่คณะ ถ้านักเรียนสามารถถ่ายทอดสิ่งที่ได้เรียนรู้มาให้เพื่อนๆ ของเขาฟังได้ด้วยภาษาของเขาเอง และในแบบของเขาเองแล้ว จะทำให้เขาเข้าใจแจ่มแจ้งในความรู้ทั้งหมด ทั้งนี้เพราะการพูดหรือการอธิบายเรื่องใดเรื่องหนึ่ง จะทำให้ผู้พูดเข้าใจและมองเห็นอย่างทะลุปรุโปร่งว่าใจความสำคัญของเรื่องนี่คืออะไร

กล่าวโดยสรุปถึงข้อดีของการใช้เพื่อนช่วยเพื่อนมีดังต่อไปนี้

1. เป็นการสนองความต้องการและความแตกต่างระหว่างบุคคลได้เป็นอย่างดี
2. เป็นการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในห้องเรียนได้อย่างมาก เช่น ปัญหาช่องว่างระหว่างครูกับนักเรียน ปัญหาครูขาดแคลน
3. ส่งเสริมการทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะและการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
4. เพื่อนผู้รับการช่วยเหลือจากเพื่อนมีโอกาสพัฒนาตนเองจากการปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มทำให้เกิดความมั่นใจในตนเองมากขึ้น
5. เพื่อนผู้ให้การช่วยเหลือเพื่อนสามารถตรวจสอบความรู้และมีโอกาสพัฒนา
6. เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ในหลายสถานะ แทนที่เพื่อนจะเรียนรู้จากครูคนเดียวก็ได้เรียนรู้จากแหล่งอื่นๆ ด้วยเช่นจากเพื่อนด้วยตนเอง
7. เพื่อสร้างแรงจูงใจและทัศนคติในการเรียนโดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อนที่มีความกังวลในเรื่องข้อบกพร่องของตนจากการสนทนากับเพื่อนวัยเดียวกัน อาจทำให้เพื่อนผู้รับการช่วยเหลือเข้าใจสิ่งต่างๆ ได้ง่ายขึ้น ขณะเดียวกันเพื่อนผู้ให้การช่วยเหลือจะรู้สึกภาคภูมิใจและรู้สึกว่าได้ประสบความสำเร็จในการช่วยเหลือเพื่อน

#### 4.4 รูปแบบของการสอนแบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน

นักการศึกษาหลายคนได้ให้แนวคิดวิธีสอนโดยระบบเพื่อนช่วยเพื่อนดังนี้

1. การสอนโดยเพื่อนร่วมชั้น (Class – Wide Peer Tutoring) เป็นการสอนที่เปิดโอกาส



ให้ผู้เรียนทั้งสองคนที่จับคู่กัน มีส่วนร่วมในการเรียนการสอน โดยให้ผู้เรียนทั้งสองได้สลับบทบาทเป็นทั้งนักเรียนผู้สอนที่คอยถ่ายทอดความรู้ให้แก่ักเรียนผู้เรียน และนักเรียนผู้เรียนซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับการสอน

2. การสอนโดยเพื่อนต่างระดับชั้น (Class – Age Peer Tutoring) เป็นการสอนที่มีการจับคู่ระหว่างผู้เรียนที่มีระดับอายุแตกต่างกัน แต่ไม่เกิน 2 ปี โดยให้ผู้เรียนที่มีระดับอายุสูงกว่าทำหน้าที่เป็นผู้สอนและให้ความรู้ ซึ่งผู้เรียนทั้งสองคนไม่จำเป็นต้องมีความสามารถทางการเรียนที่แตกต่างกันมาก

3. การสอนโดยการจับคู่ (One – to – One Tutoring) เป็นการสอนที่ให้ผู้เรียนที่มีความสามารถทางการเรียนสูงกว่าเลือกจับคู่กับผู้เรียนที่มีความสามารถทางการเรียนต่ำกว่าด้วยความสมัครใจของตนเอง แล้วทำหน้าที่สอนในเรื่องที่ตนเองมีความสนใจ มีความถนัดและมีทักษะที่ดี

4. การสอนโดยบุคคลทางบ้าน (Home – Based Tutoring) เป็นการสอนที่ให้บุคคลที่บ้านของผู้เรียนมีส่วนร่วมในการสอนให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาความรู้ ความสามารถแก่บุตรหลานของตนระหว่างที่บุตรหลานอยู่ที่บ้าน

มาร์เฮดี้ (Maheady et al, 1994, pp. 269-289) ได้รวบรวมวิธีสอนโดยระบบเพื่อนช่วยเพื่อนดังนี้

1. การสอนโดยเพื่อนต่างระดับชั้น (Cross- Age Tutoring) เป็นการสอนที่มีการจับคู่กันระหว่างผู้เรียนที่มีระดับอายุแตกต่างกัน โดยให้ผู้เรียนที่อยู่ในระดับชั้นสูงกว่าหรือผู้เรียนที่มีอายุมากกว่า ซึ่งอยู่ภายใต้การดูแลและการควบคุมของครูผู้สอนเป็นผู้รับผิดชอบ ช่วยเหลือและถ่ายทอดความรู้แก่ผู้เรียนที่มีความสามารถทางการเรียนน้อยกว่า

2. การสอนโดยสลับบทบาท (Reverse – Role – Tutoring) เป็นการสอนที่ให้ผู้เรียนจับคู่การทำกิจกรรม โดยเป็นการจับคู่ระหว่างผู้เรียนที่มีระดับอายุมากกว่าแต่เป็นผู้ที่มีความสามารถทางการเรียนต่ำกว่า หรือเป็นผู้ที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้กับผู้เรียนที่อายุน้อยกว่าแต่มีระดับสติปัญญาที่อยู่ในระดับปกติ ผู้เรียนทั้งสองจะได้สลับบทบาทกันเป็นทั้งนักเรียนผู้สอนซึ่งเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้และนักเรียนผู้เรียนซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับการสอน การสอนนี้ยังเป็นการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกมองเห็นคุณค่าในตนเอง

3. การสอนโดยเพื่อนร่วมชั้น (Class wide Peer Tutoring) เป็นการสอนที่มีการจัดกิจกรรม โดยครูแบ่งผู้เรียนออกเป็นสองทีม ภายในแต่ละทีมมีการจับคู่กันเพื่อร่วมกันทำกิจกรรม ผู้เรียนแต่ละคู่จะได้สลับบทบาทกันเป็นทั้งนักเรียนผู้สอนและนักเรียนผู้เรียน ในขณะที่ทำกิจกรรม

หากนักเรียนผู้เรียนทำสิ่งใดได้ถูกต้องจะได้รับการเสริมแรงจากนักเรียนผู้สอนเพื่อเป็นการสร้างกำลังใจแก่นักเรียนผู้เรียนและการสอนนี้ยังเป็นวิธีสอนที่สร้างแรงจูงใจให้แก่ผู้เรียนอีกด้วย เนื่องจากมีการแข่งขันระหว่างทีม มีการประกาศทีมที่ชนะและมอบรางวัลให้

สุคนธ์ สิ้นธพานนท์ และคณะ (2545, หน้า 31-33) วิธีสอนแบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเป็นวิธีสอนวิธีหนึ่งที่สืบทอดเจตนารมณ์ของปรัชญาการศึกษาที่ว่า Learning by Doing ตามแนวทฤษฎีของจอห์น ดิวอี้ (John Dewey) โดยเน้นการให้นักเรียนมีการรวมกลุ่มเพื่อการทำงานร่วมกันหรือการปฏิบัติในกิจกรรมการเรียนการสอน อาจกล่าวได้ว่าการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อนนั้นเป็นการส่งเสริมระบอบประชาธิปไตย และยังมุ่งให้ผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์อยู่ในเกณฑ์ต่ำได้รับประโยชน์จากเพื่อนนักเรียนที่เรียนเก่งกว่าหรือมีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนอยู่ในเกณฑ์สูง

การสอนแบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนนี้ เป็นการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญใช้กระบวนการกลุ่มเป็นหลัก ในการถ่ายทอดความรู้จากเพื่อนที่เรียนดีไปสู่เพื่อนที่มีปัญหาด้านการเรียน จากการศึกษางานวิจัยของวิไล พิพัฒน์มงคลพร (2535, หน้า 25 – 33) พิกุล ภูมิแสน (2539, หน้า 29 – 32) กัญญา ขุนสูงเนิน (2540, หน้า 20 – 24) และวนิดา วงศ์สาขา (2540, หน้า 34 – 36) พอสรุปถึงรูปแบบการสอนแบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนได้ดังนี้

การเรียนการสอนแบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน เป็นการจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเรียนจากเพื่อนในวัยเดียวกัน (Peer Tutoring) หรืออาจจะให้นักเรียนที่มีวิद्यุฒิสูงกว่าเป็นผู้ช่วยสอนนักเรียนที่มีวิद्यุฒิน้อยกว่าก็ได้ (Cross-Age Tutoring) ครูเป็นผู้วางแผนการสอนเพื่อช่วยเหลือนักเรียนเท่านั้น ในการจัดกลุ่มนักเรียนในแต่ละกลุ่มจะจำแนกเป็นนักเรียนที่เรียนเก่งเรียนปานกลางและเรียนอ่อนคละกัน โดยให้นักเรียนที่เรียนเก่งเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ หลักเกณฑ์ในการจัดกลุ่มดังนี้ (กัญญา ขุนสูงเนิน, 2540, หน้า 21)

1. นำคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมาเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย
2. นำคะแนนมาพิจารณาแล้วแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มย่อยดังนี้

ถ้าแบ่งกลุ่มย่อยละ 4 คน จะได้นักเรียนที่ได้คะแนนสูงร้อยละ 25 ของนักเรียนทั้งหมดเป็นกลุ่มเก่ง นักเรียนที่ได้คะแนนถัดลงมาร้อยละ 50 ของนักเรียนทั้งหมดเป็นกลุ่มปานกลาง และนักเรียนที่ได้คะแนนต่ำที่เหลือร้อยละ 25 ของนักเรียนทั้งหมดเป็นกลุ่มอ่อน จะได้นักเรียนในอัตราส่วน เก่ง : ปานกลาง : อ่อน เป็น 1:2:1

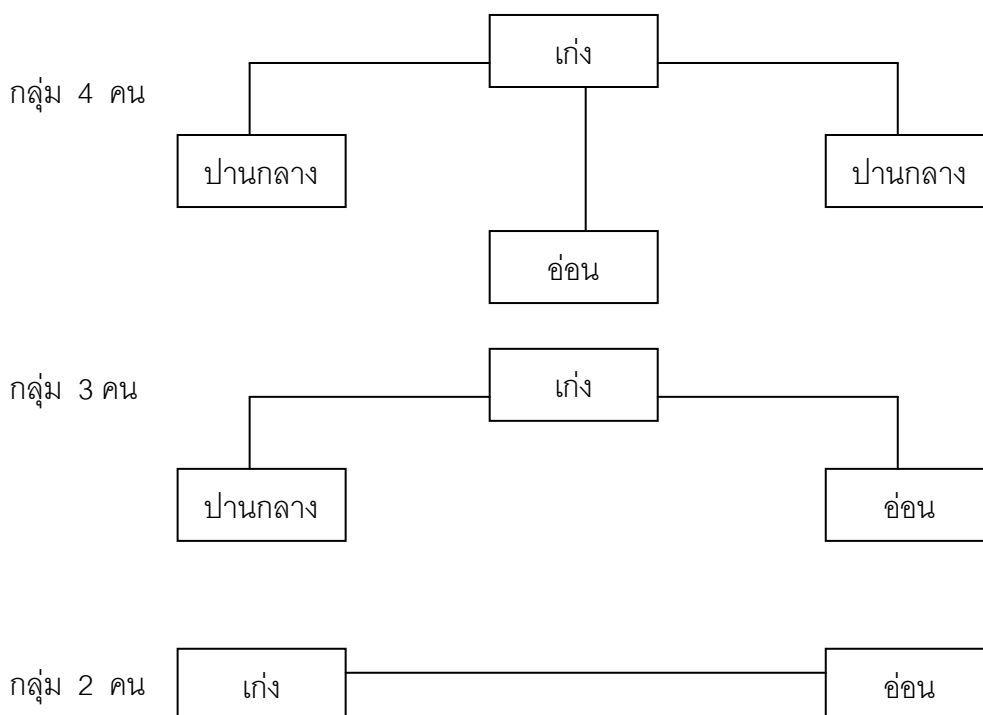
2.2 ถ้าแบ่งเป็นกลุ่มละ 3 คน จะได้นักเรียนที่ได้คะแนนสูงร้อยละ 33 ของนักเรียนทั้งหมดเป็นกลุ่มเก่ง นักเรียนที่ได้คะแนนถัดลงมาร้อยละ 34 ของนักเรียนทั้งหมดเป็นกลุ่มปาน

กลาง และนักเรียนที่ได้คะแนนต่ำที่เหลือร้อยละ 33 ของนักเรียนทั้งหมดเป็นกลุ่มอ่อน จะได้ นักเรียนในอัตราส่วน เก่ง : ปานกลาง : อ่อน เป็น 1 : 1 : 1

2.3 ถ้าแบ่งเป็นกลุ่มละ 2 คน จะได้นักเรียนที่ได้คะแนนสูงร้อยละ 50 ของนักเรียน ทั้งหมดเป็นกลุ่มเก่ง และนักเรียนที่ได้คะแนนต่ำที่เหลืออีกร้อยละ 50 ของนักเรียนทั้งหมดเป็น กลุ่มอ่อน จะได้นักเรียนในอัตราส่วน เก่ง : อ่อน เป็น 1 : 1

หรือในบางครั้งก็อาจจัดเป็นกลุ่มง่ายๆ ตามที่นั่งของนักเรียน ซึ่งทัศนาศรี ประสานมนตรี (2536, หน้า 20) ได้แบ่งหลักเกณฑ์ในการจัดกลุ่มดังนี้

1. นำคะแนนผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนในวิชาที่ต้องการสอนมาเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย
2. นำผู้ที่ได้คะแนนเท่ากันหรือใกล้เคียงกัน มาจัดเป็นกลุ่มตามจำนวนกลุ่ม ที่ต้องการ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มดังนี้
  - 2.1 แบ่งกลุ่มแบบ 4 คน ได้แก่ คนเก่ง 1 คน ปานกลาง 2 คน และคนอ่อน 1 คน
  - 2.2 แบ่งกลุ่มแบบ 3 คน ได้แก่ คนเก่ง 1 คน ปานกลาง 1 คน และคนอ่อน 1 คน
  - 2.3 แบ่งกลุ่มแบบ 2 คน ได้แก่ คนเก่ง 1 คน และคนอ่อน 1 คน



ภาพ 1 แผนภูมิแบบการแบ่งกลุ่มวิธีเพื่อนช่วยเพื่อน ทัศนาศรี ประสานมนตรี (2536, หน้า 20)

หลังจากที่ได้จัดกลุ่มผู้เรียนแล้ว ได้แบ่งหน้าที่ของนักเรียนเป็นผู้นำเรียน (Tutors) และผู้เรียน (Tutees) โดยนักเรียนที่เรียนเก่งเป็นผู้นำเรียนและนักเรียนที่เรียนปานกลางและเรียนอ่อนเป็นผู้เรียน

สิ่งที่ครูผู้สอนต้องปฏิบัติในขั้นการเตรียมการก่อนสอนและระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นดังนี้ (วนิดา วงศ์สาขา, 2540, หน้า 35)

1. ชี้แนะและกระตุ้นให้นักเรียนเห็นความสำคัญ และเกิดความเชื่อมั่นว่าการเรียนแบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน นักเรียนจะได้รับประโยชน์สูงสุด

2. ชี้แนะให้นักเรียนเข้าใจบทบาทของตัวเองในและให้เกิดการยอมรับเพื่อนในกลุ่ม

3. ครูจะต้องคอยให้คำแนะนำและช่วยเหลือนักเรียน เมื่อนักเรียนประสบปัญหาในการเรียนรู้

4. ประเมินความก้าวหน้าในการเรียนของแต่ละกลุ่มเป็นระยะๆ และใช้กิจกรรมกระตุ้นให้นักเรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียน เช่น แข่งขันการเรียนระหว่างกลุ่ม

5. ครูต้องเตรียมสื่อการเรียน แหล่งการเรียนรู้ต่างๆ ให้เพียงพอ ที่จะให้นักเรียนได้ค้นคว้า และแสวงหาความรู้อยู่เสมอ

6. กระจายเนื้อหาออกเป็นส่วนย่อยๆ แล้วจัดเรียงลำดับความสำคัญตามความเหมาะสม

7. เตรียมแบบฝึกหัดและแบบทดสอบประกอบการเรียน ให้พร้อมที่จะใช้อยู่เสมอ

8. คัดเลือกนักเรียนผู้นำเรียน (Tutors) โดยให้มีคุณสมบัติดังนี้

8.1 เป็นผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

8.2 เป็นผู้ที่มีความเสียสละ และสมัครใจที่จะทำหน้าที่นี้

8.3 เป็นผู้ที่มีความประพฤติดี เป็นที่ยอมรับของเพื่อนในกลุ่ม

9. คัดเลือกผู้เรียน (Tutees) โดยมีหลักเกณฑ์การคัดเลือกดังนี้

9.1 เป็นผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

9.2 เป็นผู้ที่มีปัญหาทางการเรียนด้านอื่น เช่น ขาดเรียนบ่อย

ชูศรี วงศ์รัตนและคณะ (2545, หน้า 39 - 40) กล่าวถึง หลักสำคัญที่ควรคำนึงถึงและควรดำเนินการในการใช้กิจกรรมการสอนแบบเพื่อนสอนเพื่อนหรือเพื่อนช่วยเพื่อน ควรดำเนินการตามแนวทางดังนี้

1. เพื่อนผู้สอนต้องมีลักษณะที่จำเป็น เช่น เข้าใจจุดประสงค์การสอน จำแนกได้ว่าคำตอบที่ถูกต้องและผิดแตกต่างกันอย่างไร สามารถให้การเสริมแรงแก่เพื่อน รู้จักบันทึกความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของเพื่อน และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนผู้เรียน

2. กำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ชัดเจน เพื่อให้ผู้เรียนทั้งสองคนช่วยกันเรียนรู้ให้บรรลุตามเป้าหมายในการเรียนรู้
3. กำหนดขั้นตอนการสอนชัดเจน และให้เพื่อนผู้เรียนรู้ตามขั้นตอนที่กำหนด
4. เรื่องที่ผู้เรียนรู้ควรเป็นเรื่องสั้นๆ ใช้เวลาเรียนรู้ร่วมกันประมาณ 30 นาที และยังสามารถได้ว่า การสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อนหรือให้นักเรียนช่วยเหลือซึ่งกันและกันเป็นผลดีต่อผู้เรียนหลายอย่าง คือ
  - 4.1 ทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น
  - 4.2 ผู้เรียนทราบผลการเรียนของตนเอง รู้ข้อบกพร่องของตนเองและสามารถแก้ไขได้ทันที เพราะได้รับการช่วยเหลือจากเพื่อนร่วมชั้น
  - 4.3 ลดบทบาทของครูลงให้ผู้เรียน คือ ผู้เป็นคู่เพื่อนสอนเพื่อนมีบทบาทมากขึ้น ซึ่งอาจเป็นผลดีสำหรับเพื่อนผู้สอนด้วย เพราะการได้พูดอธิบายบทเรียนให้เพื่อนฟังหรือการช่วยเหลือเพื่อน จะทำให้เพื่อนผู้สอนได้ขยายความคิดความเข้าใจของตนไปด้วย
  - 4.4 ผู้เรียนที่เป็นเพื่อนผู้สอนมีโอกาสได้สังเกตการณ์สอนของครู เพื่อนำมาเป็นแบบอย่างในการช่วยเหลือเพื่อน ได้ขยายความคิดความเข้าใจของตนไปด้วยผู้เรียนที่เป็นเพื่อนผู้สอนมีโอกาสได้สังเกตการณ์สอนของครู เพื่อนำมาเป็นแบบอย่างในการช่วยเหลือเพื่อน ทำให้บรรยากาศในห้องเรียนเปลี่ยนจากการแข่งขันมาเป็นการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
  - 4.5 การให้ผู้เรียนช่วยเหลือผู้อื่น ทำให้มองเห็นและเข้าใจปัญหาของตนได้ดียิ่งขึ้น

## 5. ชุดกิจกรรมหรือชุดการสอน (Instructional Package)

### 5.1 ความหมายของชุดกิจกรรม

ชุดกิจกรรม (Instruction package) ได้มีนักศึกษาลายท่านได้ให้ความหมายของชุดกิจกรรมไว้ดังนี้

ประพฤติ ศิลพิพัฒน์ (2540, หน้า 30) ให้ความหมายของชุดกิจกรรมหรือชุดการเรียนไว้ว่า หมายถึง สื่อที่ช่วยให้สามารถเรียนได้ด้วยตนเอง มีการจัดสื่อไว้อย่างเป็นระบบ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสนใจตลอดมา ทำให้เกิดทักษะในการแสวงหาความรู้

พยงค์ จิระพงษ์ (2544, หน้า 31) ให้ความหมายของชุดกิจกรรม หมายถึง สื่อการสอนที่เปลี่ยนมาจากชุดการสอน ซึ่งเป็นสื่อที่ใช้กันมาแต่เดิม การใช้ชุดการสอนให้เกิดความคิดว่าเป็นสื่อการเรียนที่จัดไว้ให้ครูเป็นผู้ใช้ในปัจจุบัน นักศึกษาจึงเปลี่ยนมาใช้ชุดการเรียนแทน เพื่อเข้าถึงแนวการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ให้ผู้เรียนที่มีชื่อเรียกต่าง ๆ กัน เช่น ชุดการสอนเพื่อ

ศึกษาด้วยตนเอง ชุดการเรียนที่มีชื่อเรียกต่าง ๆ กัน เช่น ชุดการสอน ชุดการสอนรายบุคคล ชุดการเรียนสำเร็จรูป ชุดกิจกรรม ซึ่งเป็นชุดของสื่อประสมที่จัดสำหรับหน่วยการเรียน

จรรย์ ศิริทัฬห และคณะ (2545, หน้า 48) กล่าวว่า ชุดกิจกรรมและชุดการสอนจะมีลักษณะเหมือนกัน เพราะในชุดกิจกรรมจะเป็นการนำเอาสื่อที่สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาในแต่ละหน่วยมาช่วยในการเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

อดุลย์ เขียวมูล (2548, หน้า 31) ให้ความหมายของชุดกิจกรรม หมายถึง ชุดการเรียนการสอนที่มีระบบ ขั้นตอน และสื่อการเรียนที่นักเรียนสามารถศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และทราบความก้าวหน้าในการเรียนในทันทีที่เรียนจบ และถ้ายังไม่เข้าใจก็สามารถกลับไปศึกษาค้นคว้าใหม่ได้ ทั้งนี้ครูเป็นเพียงผู้คอยช่วยเหลือและเป็นที่ปรึกษาเท่านั้น

วัลลภ มานักษ์อง (2549, หน้า 18) ให้ความหมายของชุดกิจกรรม หมายถึง การนำสื่อการเรียนการสอนมาจัดไว้อย่างเป็นระบบ เพื่อให้สอดคล้องกับเนื้อหาของวิชา เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนอย่างเต็มศักยภาพ และแนวการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง หรือช่วยให้ผู้เรียนมีการเรียนรู้ด้วยตนเองตามความสามารถ

ดังนั้น พอสรุปได้ว่า ชุดกิจกรรม หมายถึง นวัตกรรมการสอนในลักษณะของสื่อประสมที่ครูสร้างขึ้น เพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามความถนัด และความสนใจของตนเอง ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้เต็มตามศักยภาพ และผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างถาวร อันเนื่องมาจากประสบการณ์หรือการฝึกหัดโดยให้สอดคล้องกับเนื้อหา จุดประสงค์ และประสบการณ์ต่าง ๆ

## 5.2 ประเภทของชุดกิจกรรม

นักการศึกษาหลายท่านแบ่งชุดกิจกรรม หรือชุดการสอนออกเป็นหลายประเภท ดังนั้น การศึกษาประเภทของชุดกิจกรรมหรือชุดการเรียน ว่าแต่ละประเภทมีจุดมุ่งหมายในการใช้ที่แตกต่างกันอย่างไรบ้างดังต่อไปนี้

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2543, หน้า 672 – 673) ผู้ริเริ่มและพัฒนาชุดการสอน ผู้หนึ่ง ก็คือ ดร.ชัยยงค์ พรหมวงศ์ ผู้อำนวยการสำนักเทคโนโลยีการศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ดร.ชัยยงค์ พรหมวงศ์ ได้แบ่งชุดการสอนออกตามลักษณะการใช้งานออกเป็น 3 ชนิด กล่าวคือ

1) ชุดการสอนประกอบคำบรรยายเป็นชุดการสอนสำหรับครู กำหนดกิจกรรมและสื่อการสอนให้กับครูใช้ประกอบคำบรรยาย ทำให้ครูพูดน้อยลง (การผูกขาดการเป็นพระเอก นางเอก

ผู้ร้าย ตัวโกง แต่เพียงผู้เดียวของครูในห้องเรียนลดน้อยลง) นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้มากขึ้น

2) ชุดการสอนสำหรับกิจกรรมกลุ่ม นักเรียนจะเห็นจากการประกอบกิจกรรมตามคำสั่ง และหัวข้อที่กำหนดไว้ ครูเปลี่ยนบทบาทโดยสิ้นเชิง กลายเป็นผู้เตรียมประสบการณ์ ผู้อำนวยการเรียน ผู้ประสานงาน (ให้เด็กทำกิจกรรม) และเป็นผู้ตอบคำถามเท่านั้น

3) ชุดการสอนรายบุคคล เป็นชุดการสอนที่สร้างขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเองตามกระบวนการและลำดับขั้นตอนที่บอกไว้ เมื่อเรียนจบตอนแล้วก็จะทำการทดสอบและประเมินผล แล้วก็เรียนชุดการสอนต่อไปตามลำดับชั้น ครูจะให้ความช่วยเหลือในฐานะผู้ประสานงานคอยตอบปัญหา (ถ้ามี) ชุดการสอนรายบุคคลนี้ ผู้เรียนนำไปเรียนที่บ้านก็ได้ เป็นการช่วยเสริมวิชาที่นักเรียนเรียนอ่อนได้เป็นอย่างดี

บุญเกื้อ คอรวาเวช (2543, หน้า 94 – 95) ได้แบ่งประเภทของชุดกิจกรรมออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1) ชุดกิจกรรมประกอบคำบรรยาย เป็นชุดการสอนสำหรับผู้สอนจะใช้สอนนักเรียนเป็นกลุ่มใหญ่ หรือเป็นการสอนที่ต้องการปูพื้นฐานให้นักเรียนส่วนใหญ่รู้และเข้าใจในเวลาเดียวกัน มุ่งในการขยายเนื้อหาสาระให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ชุดกิจกรรมแบบนี้จะช่วยให้ผู้สอนลดการพูดน้อยลง และใช้สื่อการสอนที่มีพร้อมอยู่ในชุดการสอนในการเสนอเนื้อหามากขึ้น สื่อที่ใช้อาจได้แก่ รูปภาพ แผนภูมิ สไลด์ फिल्मสตริป ภาพยนตร์ เทปบันทึกเสียงหรือชุดกิจกรรมที่กำหนดไว้ เป็นต้น ข้อสำคัญก็คือสื่อที่จะนำมาใช้นี้จะต้องให้นักเรียนได้เห็นอย่างชัดเจนทุกคน ชุดกิจกรรมชนิดนี้บางคนอาจจะเรียกว่าชุดการสอนสำหรับครู

2) ชุดกิจกรรมแบบกลุ่มกิจกรรม เป็นชุดการสอนสำหรับให้นักเรียนเรียนร่วมกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ประมาณ 5 – 7 คน โดยใช้สื่อการสอนที่บรรจุไว้ในชุดกิจกรรมแต่ละชุดมุ่งที่จะฝึกทักษะในเนื้อหาวิชาที่เรียนและให้นักเรียนมีโอกาสทำงานร่วมกัน ชุดกิจกรรมชนิดนี้มักจะใช้ในการสอนแบบกิจกรรมกลุ่ม เช่น การสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ การสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ เป็นต้น

3) ชุดกิจกรรมแบบรายบุคคลหรือชุดกิจกรรมการสอนตามเอกัตภาพ เป็นชุดการสอนสำหรับเรียนด้วยตนเองเป็นรายบุคคล คือ นักเรียนจะต้องศึกษาหาความรู้ตามความสามารถและความสนใจของตนเอง อาจจะเรียนที่บ้านหรือที่โรงเรียนก็ได้ ส่วนมากมักจะมุ่งให้นักเรียนได้ทำความเข้าใจในเนื้อหาวิชาที่จะเรียนเพิ่มเติม นักเรียนสามารถจะประเมินผลการเรียนด้วยตนเองได้ด้วยชุดกิจกรรมนี้ อาจจะจัดในลักษณะของหน่วยการสอนย่อยหรือโมดูลก็ได้

### 5.3 องค์ประกอบของชุดกิจกรรม

องค์ประกอบในการสร้างชุดกิจกรรมนั้น มีความสำคัญต่อการสร้างชุดกิจกรรมเป็นอย่างมาก เพราะจะเป็นแนวทางให้การสร้างชุดกิจกรรมนั้นเป็นไปอย่างมีระบบและสมบูรณ์ในตัวเอง ซึ่ง ติศนา แคมมณี (2543, หน้า 10 – 12) กล่าวว่า ชุดกิจกรรมประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ ดังนี้

- 1) ชื่อกิจกรรม ประกอบด้วยหมายเลขกิจกรรม ชื่อของกิจกรรมและเนื้อหาของกิจกรรมนั้น
- 2) คำชี้แจง เป็นส่วนที่อธิบายความมุ่งหมายหลักของกิจกรรมและลักษณะของการจัดกิจกรรม เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายนั้น
- 3) จุดมุ่งหมาย เป็นส่วนที่ระบุจุดหมาย เป็นส่วนที่ระบุจุดมุ่งหมายที่สำคัญของกิจกรรมนั้น
- 4) ความคิดรวบยอด เป็นส่วนที่ระบุเนื้อหาหรือมโนทัศน์ของกิจกรรมนั้น ส่วนนี้ควรได้รับการย้ำและเน้นเป็นพิเศษ
- 5) สื่อ เป็นส่วนที่ระบุถึงวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นในการดำเนินกิจกรรม เพื่อช่วยให้ครูทราบว่าต้องเตรียมอะไรบ้าง
- 6) เวลาที่ใช้ เป็นส่วนที่ระบุเวลาโดยประมาณว่ากิจกรรมนั้นควรใช้เวลาเพียงใด
- 7) ขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรมเป็นส่วนที่ระบุในการจัดกิจกรรม เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ วิธีการจัดกิจกรรมนี้ได้จัดไว้เป็นขั้นตอน ซึ่งนอกจากจะสอดคล้องกับหลักวิชาแล้วยังเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ครูในการดำเนินการ ซึ่งมีขั้นตอนดังต่อไปนี้
  - 7.1) ขั้นนำ เป็นการเตรียมความพร้อมของผู้เรียน
  - 7.2) ขั้นกิจกรรม เป็นส่วนที่ช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ ทำให้เกิดประสบการณ์นำไปสู่การเรียนรู้ตามเป้าหมาย
  - 7.3) ขั้นอภิปราย เป็นส่วนที่ผู้เรียนจะได้มีโอกาสนำประสบการณ์ที่ได้รับจากขั้นกิจกรรมมาวิเคราะห์เพื่อให้เกิดความเข้าใจและอภิปราย เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่กว้างขวางออกไปอีก
  - 7.4) ขั้นสรุป เป็นส่วนที่ครูและผู้เรียนประมวลข้อความที่รู้ได้จากกิจกรรมและขั้นอภิปราย นำมาสรุปหาสาระสำคัญที่จะสามารถนำไปใช้ต่อไป
  - 7.5) ขั้นฝึกปฏิบัติ เป็นส่วนที่ช่วยให้ผู้เรียนได้นำความรู้ที่ได้จากการเรียนในกิจกรรมไปฝึกปฏิบัติเพิ่มเติม
  - 7.6) ขั้นประเมินผล เป็นส่วนที่วัดความรู้ความเข้าใจของผู้เรียน หลังจากการฝึกปฏิบัติกิจกรรมครบถ้วนทุกขั้นตอนแล้ว โดยให้ทำแบบฝึกกิจกรรมทบทวนท้ายชุดกิจกรรม



บุญชม ศรีสะอาด (2541, หน้า 95 – 96) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ไว้ 4 ส่วน คือ

1) คู่มือการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นคู่มือที่จัดทำขึ้นเพื่อให้ผู้ใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ศึกษาและปฏิบัติตามเพื่อให้บรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพ อาจประกอบด้วยแผนการสอน สิ่งที่ต้องเตรียมก่อนการสอน บทบาทของนักเรียน และการจัดชั้นเรียน ในกรณีของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งใช้กับกลุ่มย่อย เช่น ในศูนย์การเรียนรู้

2) บัตรงาน เป็นบัตรที่มีคำสั่งว่าจะให้นักเรียนปฏิบัติอะไรบ้าง โดยระบุกิจกรรมตามลำดับ ขั้นตอนของการเรียน

3) แบบทดสอบ วัดผลความก้าวหน้าของนักเรียน เป็นแบบทดสอบที่ใช้สำหรับตรวจสอบว่าหลังจากเรียนชุดกิจกรรมการเรียนรู้จบแล้ว นักเรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้หรือไม่

4) สื่อการเรียนต่าง ๆ เป็นสื่อสำหรับได้ศึกษามีหลายชนิดประกอบกัน อาจเป็นประเภทสิ่งพิมพ์ เช่น บทความ เนื้อหาเฉพาะเรื่อง จุลสาร บทเรียนโปรแกรม หรือประเภทสื่อทัศนูปกรณ์ เช่น รูปภาพ แผนภูมิต่าง ๆ เทปบันทึกเสียง फिल्मสตริป เป็นต้น

กิดานันท์ มะลิทอง (2540, หน้า 85) ได้แบ่งส่วนประกอบของชุดกิจกรรมดังนี้

1) คู่มือครู สำหรับผู้สอนในการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ และสำหรับนักเรียนในชุดกิจกรรมการเรียนรู้

2) คำสั่ง เพื่อกำหนดแนวทางในการสอนหรือการเรียน

3) เนื้อหาบทเรียน จัดอยู่ในรูปสไลด์ फिल्मสตริป เทปบันทึกเสียง วัสดุกราฟิก ม้วนวีดิทัศน์ หนังสือบทเรียน บทเรียนคอมพิวเตอร์ ฯลฯ

4) กิจกรรมการเรียนรู้เน้นให้นักเรียนทำรายงานกิจกรรมที่กำหนดให้หรือค้นคว้าต่อบทเรียนไปแล้ว เพื่อความรู้ที่กว้างขวางขึ้น

5) แบบทดสอบ เป็นแบบทดสอบที่เกี่ยวกับเนื้อหาบทเรียนนั้นเพื่อการประเมิน

#### 5.4 ขั้นตอนการสร้างชุดกิจกรรม

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2532, หน้า 123) กล่าวว่า ขั้นตอนการสร้างชุดกิจกรรม มีดังนี้

1) กำหนดหมวดหมู่ เนื้อหาและประสบการณ์  
2) กำหนดหน่วยการสอน โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็นหน่วยที่ครูจะสามารถถ่ายทอดให้นักเรียนแต่ละครั้ง

3) กำหนดหัวเรื่อง

- 4) กำหนดมโนคติและหลักการ
- 5) กำหนดวัตถุประสงค์ให้สอดคล้องกับหัวเรื่อง
- 6) กำหนดกิจกรรมให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม
- 7) กำหนดแบบประเมินผล
- 8) เลือกและผลิตสื่อการสอน
- 9) หาประสิทธิภาพชุดการเรียนรู้
- 10) ใช้ชุดการเรียนรู้ที่มีขั้นตอน คือ ให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียนขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นประกอบกิจกรรม ขั้นสรุปผลการเรียน และทำแบบทดสอบหลังเรียนเพื่อดูพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ได้เปลี่ยนไป

### 5.5 การพัฒนาชุดกิจกรรม

ใช้หลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวกับชุดการเรียนการสอน (ชุดกิจกรรม) แนวคิดพื้นฐานที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการสร้างชุดกิจกรรม เกิดจากหลักการและทฤษฎี ซึ่งประกอบด้วยแนวคิดหลัก 5 ประการ ดังนี้ (สุโขทัยธรรมมาธิราช, 2540, หน้า 119 – 120)

แนวคิดที่ 1 ทฤษฎีความแตกต่างระหว่างบุคคล นักการศึกษาได้นำหลักจิตวิทยา มาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนโดยคำนึงถึงความต้องการ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียน เป็นสำคัญ ความแตกต่างระหว่างบุคคลมีหลายด้าน คือ ความสามารถทางสติปัญญา ความต้องการ ความสนใจ ร่างกาย อารมณ์ สังคม เป็นต้น ในการจัดการเรียนการสอน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลนี้ วิธีการที่เหมาะสมที่สุด คือ การจัดสอนรายบุคคล หรือการสอนตามเอกัตภาพการศึกษาโดยเสรี การศึกษาด้วยตนเอง ซึ่งล้วนเป็นวิธีเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีอิสระในการเรียนตามสติปัญญา ความสามารถ และความสนใจ โดยมีครูคอยแนะนำช่วยเหลือตามความเหมาะสม

แนวคิดที่ 2 ความพยายามที่จะเปลี่ยนการสอนจากเดิมที่ยึดครูเป็นแหล่งความรู้มาเป็นการจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนด้ยการใช้ความรู้จากสื่อการสอนต่าง ๆ ซึ่งได้จัดให้ตรงกับเนื้อหา และประสบการณ์ตามหน่วยการสอน การเรียนด้วยวิธีนี้ครูจะถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้เรียนเพียงหนึ่งในสามของทั้งหมด อีกสองส่วนผู้เรียนจะศึกษาด้วยตนเองจากสิ่งที่ผู้สอนเตรียมไว้ในรูปของชุดกิจกรรม

แนวคิดที่ 3 การใช้วัสดุทัศนูปกรณ์ในรูปของการจัดระบบการใช้สื่อการสอนหลายอย่างมาช่วยในการสอนให้เหมาะสม และใช้เป็นแหล่งความรู้สำหรับนักเรียน แทนการให้ครูเป็นผู้ถ่ายทอด

ความรู้ให้แก่นักเรียนอยู่ตลอดเวลา แนวทางใหม่จึงเป็นการผลิตสื่อการสอนแบบประสมให้เป็นชุดกิจกรรม เพื่อเปลี่ยนจากการใช้สื่อ เพื่อช่วยครูสอนมาเป็นการช่วยผู้เรียน

แนวคิดที่ 4 ปฏิริยาสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน และนักเรียนกับสภาพแวดล้อม นักเรียนเป็นฝ่ายรับความรู้จากครูเท่านั้น แทบจะไม่มีโอกาสในการแสดงความคิดเห็นต่อเพื่อน ๆ และต่อครู นักเรียนจึงขาดทักษะการแสดงออก และการทำงานเป็นกลุ่ม จึงได้มีการนำกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มาใช้ในการเรียนการสอน เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กได้ไปประกอบกิจกรรมด้วยกัน ซึ่งนำมาสู่การผลิตสื่อออกมาในรูปของชุดกิจกรรม

แนวคิดที่ 5 การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้โดยยึดหลักจิตวิทยาการเรียนรู้มาใช้ โดยสภาพการณ์ออกมาเป็นการสอนแบบโปรแกรม ซึ่งหมายถึง ระบบการเรียนการสอนที่เปิดระบบให้นักเรียน

5.1 ได้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยตนเอง

5.2 ได้ทราบว่า การตัดสินใจหรือการปฏิบัติงานของตนถูกหรือผิดอย่างไร

5.3 ได้รับการเสริมแรงที่ทำให้นักเรียนภูมิใจที่ทำถูกหรือคิดถูก อันจะทำให้เกิดการกระทำพฤติกรรมนั้นซ้ำอีกในอนาคต

5.4 ได้เรียนรู้ไปทีละขั้นตอนตามความสามารถและความสนใจของตนเอง

จากแนวคิดเกี่ยวกับการผลิตชุดกิจกรรมนี้ จะเป็นแนวในการผลิตชุดกิจกรรมที่มีคุณภาพ เป็นมาตรฐานทั้งทางด้านเนื้อหา กิจกรรม การจัดสภาพแวดล้อม และที่สำคัญเป็นแนวความคิดที่คำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ จึงสนองตอบต่อความต้องการของผู้เรียนอย่างแท้จริง

## 5.6 การหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมหรือชุดการสอน

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2532, หน้า 459) ได้กล่าวถึงความจำเป็นของการทดสอบหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมหรือชุดการสอนดังต่อไปนี้

สำหรับหน่วยงานผลิตชุดกิจกรรมหรือชุดการสอน เป็นการประกันคุณภาพของชุดกิจกรรมหรือชุดการสอน ว่าอยู่ในขั้นสูงเหมาะสมที่จะลงทุนผลิตออกมาเป็นจำนวนมาก หากไม่ทดสอบประสิทธิภาพและผลิตออกมาใช้ประโยชน์ได้ไม่ดีก็ต้องทำใหม่ เป็นการสิ้นเปลืองทั้งเวลา แรงงาน และเงินทอง

สำหรับผู้ใช้ชุดกิจกรรมหรือชุดการสอน ชุดกิจกรรมหรือชุดการสอนช่วยให้ผู้เรียนเปลี่ยนพฤติกรรมตามที่มุ่งหวัง ดังนั้น ก่อนการนำชุดกิจกรรมหรือชุดการสอนไปใช้ ครูมั่นใจว่าชุดกิจกรรมหรือชุดการสอนนั้นมีประสิทธิภาพในการช่วยให้ได้ชุดกิจกรรมหรือชุดการสอนที่มีคุณค่าตามเกณฑ์ที่กำหนด

สำหรับผู้ผลิตชุดกิจกรรมหรือชุดการสอน การทดสอบหาประสิทธิภาพจะทำให้ผู้ผลิตมั่นใจได้ว่าเนื้อหาที่บรรจุในชุดกิจกรรมหรือชุดการสอนมีความเหมาะสมและง่ายต่อการเข้าใจ อันจะช่วยให้ผู้ผลิตมีความชำนาญสูงขึ้น เป็นการประหยัดแรงงาน เวลา และเงินทองในการเตรียมต้นแบบ

การกำหนดเกณฑ์หาประสิทธิภาพ หมายถึง การกำหนดระดับประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมหรือชุดการสอนที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ การกำหนดเกณฑ์จะประเมินจากพฤติกรรมของผู้เรียน 2 ประเภท คือ

1) ประเมินพฤติกรรมต่อเนื่อง เป็นการประเมินจากพฤติกรรมย่อย ๆ หลายพฤติกรรม เรียกว่า “(Process)” ของผู้เรียนที่สังเกตจากการประกอบกิจกรรมกลุ่ม กิจกรรมรายบุคคล และกิจกรรมอื่น ๆ ตามที่ผู้สอนกำหนด

2) พฤติกรรมขั้นสุดท้าย เป็นการประเมินผลลัพธ์ (Product) ของผู้เรียน โดยพิจารณาจากการสอบหลังเรียน

บุญชม ศรีสะอาด (2537, หน้า 25 – 29) จำแนกวิธีการหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมหรือชุดการสอนเป็น 3 วิธี คือ

1) การหาประสิทธิภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ หรือครู โดยจะใช้แบบประเมินผลให้ผู้เชี่ยวชาญหรือครูพิจารณาทั้งด้านคุณภาพ เนื้อหาสาระ และเทคนิคการจัดทำสื่อ นั้น ๆ แบบประเมินอาจเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) หรือเป็นแบบเห็นด้วย ไม่เห็นด้วย สรุปผลเป็นความถี่ แล้วอาจทดสอบความแตกต่างระหว่างความถี่ด้วยไคสแคว

2) การหาประสิทธิภาพโดยผู้เรียนมีลักษณะเช่นเดียวกันกับการหาประสิทธิภาพโดยผู้เชี่ยวชาญหรือครู แต่เน้นการรับรู้คุณค่าที่ได้รับจากการเรียนเป็นสำคัญ ประสิทธิภาพของสื่อการสอนที่มีความเที่ยงตรงที่จะพิสูจน์คุณภาพ และคุณค่าของสื่อการสอนนั้น ๆ โดยจะวัดว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้หรือไม่ เป็นการวัดเฉพาะผลที่เป็นจุดประสงค์ของการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมหรือชุดการสอนนั้นอาจจำแนกได้เป็น 2 วิธี คือ

2.1) กำหนดเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำไว้ เช่น เกณฑ์ 80/80 หรือ 90/90

2.2) ไม่ได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานไว้ล่วงหน้า แต่จะพิจารณาการเปรียบเทียบผลการสอบหลังเรียนว่าสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญหรือไม่ หรือเปรียบเทียบว่าผลสัมฤทธิ์จากการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมหรือชุดการสอนนั้นสูงกว่า หรือเท่ากับสื่อ หรือเทคนิคการสอนอย่างอื่นหรือไม่ โดยใช้สถิติทดสอบค่าที (t-test)

สำหรับขั้นตอนการทดสอบประสิทธิภาพ เมื่อผลิตชุดกิจกรรมหรือชุดการสอนแล้วต้องนำชุดกิจกรรมหรือชุดการสอนไปทดลองหาประสิทธิภาพตามขั้นตอนต่อไป

- 1) ค้นหาประสิทธิภาพแบบเดี่ยว (1:1) เป็นการทดลองกับนักเรียน 1 คน ซึ่งมีความรู้ความสามารถระดับปานกลาง คำนวณหาประสิทธิภาพของสื่อแล้วปรับปรุงให้ดีขึ้น
- 2) ค้นหาประสิทธิภาพแบบกลุ่ม (1:10) เป็นการทดลองกับผู้เรียน 6 – 10 คน ซึ่งมีความรู้ความสามารถระดับเก่ง ปานกลาง และอ่อนคละกัน คำนวณหาประสิทธิภาพของสื่อแล้วปรับปรุงให้ดีขึ้น
- 3) ค้นหาประสิทธิภาพภาคสนาม (1:100) เป็นการทดลองกับผู้เรียน 40 – 100 คน ซึ่งมีความรู้ความสามารถระดับเก่ง ปานกลาง และอ่อนคละกัน คำนวณหาประสิทธิภาพของสื่อ

ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมหรือชุดการสอนจะกำหนดเป็นเกณฑ์ที่ผู้สอนคาดว่าผู้เรียนจะเปลี่ยนพฤติกรรมเป็นที่พึงพอใจ โดยกำหนดให้เป็นเปอร์เซ็นต์ของค่าเฉลี่ยของคะแนนการทำงาน และการประกอบกิจกรรมของผู้เรียนทั้งหมดต่อเปอร์เซ็นต์ของค่าเฉลี่ยของคะแนนการประกอบกิจกรรมของผู้เรียนทั้งหมดต่อเปอร์เซ็นต์ของค่าเฉลี่ยของคะแนนทดสอบหลังเรียนของผู้เรียนทั้งหมด นั่นคือ  $E_1/E_2$  โดยปกติเนื้อหาที่เป็นความรู้ความจำจะตั้งไว้ 80/80, 85/85 หรือ 90/90 ส่วนเนื้อหาที่เป็นทักษะอาจตั้งไว้ต่ำกว่าเกณฑ์นี้ (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2532, หน้า 495)

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2535, หน้า 491) กล่าวถึงสูตรการคำนวณเพื่อหาประสิทธิภาพชุดกิจกรรมหรือชุดการสอนไว้ดังนี้

สูตรการหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม ( $E_1/E_2$ ) มีดังนี้

$$E_1 = \frac{\sum X}{N} \times 100$$

$$E_2 = \frac{\sum F}{N} \times 100$$

$E_1$	แทน	ร้อยละคะแนนระหว่างกระบวนการ
$\sum X$	แทน	คะแนนรวมของนักเรียนจากแบบฝึกหัด
N	แทน	จำนวนนักเรียน
A	แทน	คะแนนเต็มของแบบฝึกหัดในบทเรียน
$E_2$	แทน	ร้อยละคะแนนหลังกระบวนการ
$\sum F$	แทน	คะแนนรวมของนักเรียนจากแบบทดสอบหลังเรียน
A	แทน	คะแนนเต็มของแบบทดสอบ

## 5.7 ประโยชน์ของชุดกิจกรรม

กาญจนา เกียรติประวัติ (ม.ป.ป., หน้า 174) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของชุดกิจกรรมไว้ดังนี้

- 1) ช่วยให้ผู้สอนถ่ายถอดเนื้อหาและประสบการณ์สลับซับซ้อนกัน และมีลักษณะเป็นนามธรรม ซึ่งผู้สอนไม่สามารถถ่ายถอดด้วยบรรยากาศได้ดี
  - 2) ได้รับความสนใจของผู้เรียนต่อสิ่งที่กำลังศึกษา เพราะชุดกิจกรรมจะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนด้วยตนเอง
  - 3) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็น ฝึกการตัดสินใจ แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และมีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม
  - 4) เป็นการสร้างความพร้อมและมั่นใจแก่ผู้สอน เพราะชุดกิจกรรมพัฒนาไว้เป็นหมวดหมู่ สามารถหยิบใช้ได้ทันที
  - 5) ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนของผู้เรียน เพราะสื่อประสม (multimedia) ที่ได้จัดไว้ในระบบเป็นการแปรเปลี่ยนกิจกรรม และช่วยรักษาระดับความสนใจของผู้เรียนอยู่ตลอดเวลา
  - 6) แก้ปัญหาความแตกต่างระหว่างบุคคล และส่งเสริมการศึกษารายงานบุคคลตามความสนใจ ตามเวลา และโอกาสที่เลือกอำนวยความสะดวกผู้เรียนซึ่งแตกต่างกัน
  - 7) ช่วยขจัดปัญหาการขาดแคลนครู ชุดกิจกรรมทำให้ผู้เรียนเรียนได้โดยอาศัยความช่วยเหลือจากครูเพียงเล็กน้อย ทั้งสามารถเรียนด้วยตนเอง ครูคนหนึ่งจึงสามารถสอนนักเรียนได้จำนวนมากขึ้น
  - 8) ช่วยนักเรียนให้รู้จักจุดหมายของการเรียนชัดเจน ตลอดจนรู้วิธีการที่จะบรรลุจุดหมาย เป็นการเพิ่มพูนการจูงใจในการเรียน นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยการกระทำ
  - 9) ชุดกิจกรรมจะกำหนดบทบาทของครู และนักเรียนไว้แน่ชัดว่าตอนใดใครจะทำอะไร อย่างไร ลดบทบาทของการกระทำของครูฝ่ายเดียว นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยการกระทำมากขึ้น
  - 10) ชุดกิจกรรมเกิดจากการเอาวิธีระบบเข้ามาใช้ ย่อมจะมีประสิทธิภาพ เพราะได้ผ่านการทดลองหาประสิทธิภาพมาแล้ว โดยผู้มีความชำนาญทั้งในด้านเนื้อหาและวิธีการ เพื่อสร้างเป็นแม่แบบและสามารถจะขยายออกไปได้
  - 11) เป็นการฝึกให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบในการเรียนรู้ที่จะทำงานร่วมกัน
  - 12) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกวัสดุการเรียนและกิจกรรมที่เขาชอบ
  - 13) มีการวัดผลตัวเองบ่อย ๆ ทำให้นักเรียนรู้การกระทำของตนและสร้างแรงจูงใจ
- เพ็ญศรี สร้อยเพชร (2542, หน้า 6) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ไว้ดังนี้
- 1) ช่วยให้ผู้สอนถ่ายถอดเนื้อหาและประสบการณ์ที่สลับซับซ้อน และมีคุณลักษณะเป็นนามธรรมสูง

- 2) ทำให้การเรียนการสอนเกิดประสิทธิภาพมากขึ้น
  - 3) ทำให้นักเรียนได้ความรู้ในแนวเดียวกัน ไม่ว่าคุณครูคนใดสอน
  - 4) ช่วยสร้างความสนใจของนักเรียน เพราะชุดกิจกรรมการเรียนรู้เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนของตนเอง
  - 5) ช่วยสร้างความพร้อมและความมั่นใจแก่ผู้สอน เพราะสามารถหยิบไปใช้ได้ทันที ประหยัดเวลา แรงงานและรายจ่าย
  - 6) แก้ปัญหาในโรงเรียนที่มีครูไม่ครบชั้น
  - 7) ใช้ได้ทุกระดับการศึกษา
- บุญเกื้อ คอรรหาเวช (2543, หน้า 110) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ไว้ ดังนี้
- 1) ส่งเสริมการเรียนแบบรายบุคคล นักเรียนได้เรียนตามความสามารถ ความสนใจตามเวลาและโอกาสที่เหมาะสมของแต่ละคน
  - 2) ช่วยจัดปัญหาการขาดแคลนครู เพราะชุดการสอนช่วยให้นักเรียนเรียนได้ด้วยตนเอง หรือต้องการความช่วยเหลือจากผู้สอนเพียงเล็กน้อย
  - 3) ช่วยในการศึกษานอกระบบโรงเรียน เพราะนักเรียนสามารถนำเอาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ไปใช้ได้ทุกเวลาทุกสถานที่
  - 4) ช่วยลดภาระและช่วยสร้างความพร้อมและความมั่นใจให้แก่ครู
  - 5) เป็นประโยชน์ในการสอนแบบศูนย์การเรียน
  - 6) ช่วยให้ครูวัดผลนักเรียนได้ตรงตามความมุ่งหมาย
  - 7) เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น ฝึกการตัดสินใจ แสวงหาความรู้ด้วยตนเองและมีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม
  - 8) ช่วยให้นักเรียนจำนวนมากได้รับความรู้ในแนวเดียวกันอย่างมีประสิทธิภาพ
  - 9) ช่วยฝึกให้นักเรียนรู้จักเคารพ นับถือ ความคิดเห็นของผู้อื่น
- จากประโยชน์ของชุดกิจกรรมที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่า ชุดกิจกรรมเป็นเทคโนโลยีทางการศึกษาที่มีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการสอนเป็นอย่างดี เพราะชุดกิจกรรมช่วยให้นักเรียนแก้ปัญหาเกี่ยวกับการสอนได้เป็นอย่างดี ทั้งยังช่วยอำนวยความสะดวกให้กับครู ซึ่งเหมาะที่จะนำไปใช้ในการเรียนการสอนในปัจจุบัน

## 5.8 คุณค่าของชุดกิจกรรม

- 1) ช่วยสร้างความสนใจ ผู้เรียนที่เรียนโดยใช้ชุดการสอน จะประกอบกิจกรรมด้วยตนเอง ซึ่งจะเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้เรียนสนใจต่อการเรียนอยู่ตลอดเวลา
- 2) ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดี จากการศึกษาที่ผู้เรียนได้ประกอบกิจกรรมด้วยตนเอง สามารถเขียนได้ตามความสนใจ และตามอัตราการเรียนรู้ของตนเอง จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดี
- 3) ส่งเสริมและฝึกหัดให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และมีความรับผิดชอบต่องานของตนเองและสังคม
- 4) ช่วยให้นักเรียนเป็นอิสระ จากบุคลิกภาพของผู้สอน เนื่องจากการเรียนโดยใช้ชุดการสอน ผู้สอนจะเปลี่ยนบทบาทจากผู้บรรยายตลอดเวลาเป็นผู้แนะนำ ช่วยเหลือ และใช้ชุดการสอนทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ต่าง ๆ แทนครู ดังนั้น ผู้เรียนสามารถเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากชุดการสอน ถึงแม้ว่าผู้สอนจะเป็นผู้ที่สอนไม่เก่ง
- 5) แก้ปัญหาเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล เพราะชุดการสอนสามารถช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามความสามารถ ความถนัด ความสนใจ และตามโอกาสที่เอื้ออำนวยให้แก่ผู้เรียน ซึ่งมีความแตกต่างกัน
- 6) สร้างความพร้อมและความมั่นใจให้แก่ครู เพราะในการผลิตชุดการสอนนั้น ได้จัดระบบการใช้สื่อการสอนทั้งการผลิตสื่อการสอน กิจกรรม ตลอดจนข้อแนะนำการใช้สำหรับผู้สอน สามารถนำไปใช้ได้ทันที
- 7) ส่งเสริมการเรียนรู้แบบต่อเนื่อง หรือการศึกษาตลอดชีพ เพราะสามารถนำชุดการสอนไปใช้ในการเรียนด้วยตนเองได้ตลอดเวลาและสถานที่
- 8) ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ เพราะชุดการสอนได้ผลิตขึ้นโดยใช้วิธีระบบและกลุ่มผู้มีความรู้ความสามารถมีการทดลองใช้จนแน่ใจว่าใช้ได้ผลดี มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ แล้วจึงนำออกใช้แพร่หลาย



## 6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

### 6.1 งานวิจัยในประเทศ

#### งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุดกิจกรรม

นงคราญ ทองประสิทธิ์ (2541) ได้พัฒนาชุดกิจกรรมฝึกทักษะการเขียนภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ชุดกิจกรรมฝึกทักษะการเขียนภาษาอังกฤษที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 92.67/86.67 สรุปได้ว่า ชุดกิจกรรมฝึกทักษะการเขียนภาษาอังกฤษที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพดังนี้ คือ นักเรียนสามารถทำแบบฝึกกิจกรรมทบทวนหลังจากเรียนครบแต่ละชุดกิจกรรมได้ตามเกณฑ์ โดยผ่านเกณฑ์ประสิทธิภาพคิดเป็นร้อยละ 92.67 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ (C<sub>1</sub>) และนักเรียนสามารถทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ได้ตามเกณฑ์มาตรฐาน ผ่านเกณฑ์ประสิทธิภาพคิดเป็นร้อยละ 86.67 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ (C<sub>2</sub>) แสดงว่า ชุดกิจกรรมฝึกทักษะการเขียนภาษาอังกฤษที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือ ร้อยละ 80/80

วนิดา ตันสุวรรณรัตน์ (2543) ได้พัฒนาชุดกิจกรรมการสอนภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า ชุดกิจกรรมการสอนภาษาอังกฤษ ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 84.67/83.33 สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่ตั้งไว้ โดยนักเรียนสามารถทำแบบฝึกหัดในแต่ละชุดกิจกรรมได้ตามเกณฑ์ โดยมีค่าเฉลี่ยรวมคิดเป็นร้อยละ 84.67 และนักเรียนสามารถทำแบบทดสอบวัดทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียนภาษาอังกฤษได้ตามเกณฑ์ โดยมีค่าเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 83.33 แสดงว่า ชุดกิจกรรมการสอนภาษาอังกฤษที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพซึ่งอาจเนื่องมาจากรายละเอียดของเนื้อหา ขั้นตอนการทำงานได้เรียงลำดับและจัดประสบการณ์ มีความง่ายและสะดวกต่อการปฏิบัติ นักเรียนได้ใช้ความสามารถตามความต้องการของตนเองจนประสบผลสำเร็จ นักเรียนสามารถตัดสินใจด้วยตนเอง มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ได้รับความสนใจให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นที่จะเรียน ไม่เกิดความเบื่อหน่าย การสร้างชุดกิจกรรมดังกล่าวจึงทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

กัญญารักษ์ โปธาและคณะ (2547) ได้พัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคำศัพท์ภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า ชุดกิจกรรมการเรียนการสอนสามารถช่วยในการพัฒนาคำศัพท์ภาษาอังกฤษ โดยมีคะแนนเฉลี่ยในการทดสอบหลังเรียนเพิ่มขึ้นจากการทดสอบก่อนเรียน ร้อยละ 27.10 และ 35.95 ตามลำดับ และจากการสำรวจความคิดเห็นต่อการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนการสอนผู้เชี่ยวชาญ ครูผู้สอน และนักเรียน พบว่า ชุดกิจกรรมการเรียนการสอนมีความเหมาะสมในด้านลักษณะเนื้อหา รูปแบบการใช้และประโยชน์

สมทรง สวัสดิ์ (2549) ได้ศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมฝึกทักษะการฟัง – พูด ภาษาอังกฤษ ที่ใช้หลักการของการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ ระยอง ผลการวิจัย พบว่านักเรียนมีความสามารถทางด้านทักษะการฟัง – พูด ภาษาอังกฤษ หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนมีเจตคติต่อชุดกิจกรรมหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการศึกษาผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุดกิจกรรม พบว่า การใช้ชุดกิจกรรมจะทำให้ นักเรียนรู้สึกประทับใจ และรู้จักทำงานอย่างเป็นลำดับขั้นตอน นอกจากนี้การสอนโดยใช้ชุดกิจกรรม ส่งผลให้นักเรียนมีความคงทนในการเรียนรู้ กล้าตัดสินใจ และกล้าแสดงความคิดเห็น แสวงหาความรู้ตามความสามารถและตามความต้องการของแต่ละบุคคลซึ่งจะมีมากขึ้นแตกต่างกันไป ทั้งยังเป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์ให้เกิดขึ้นระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ผู้เรียนกับผู้เรียน และผู้เรียนกับสิ่งแวดล้อม โดยนำสื่อการสอนและทฤษฎีกระบวนการกลุ่มมาใช้ในการประกอบกิจกรรมร่วมกันของนักเรียน และส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

### งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิธีสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน

จันทร์เพ็ญ บำรุง (2547) ได้พัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษ โดยใช้เทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อใช้กระบวนการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษ โดยใช้เทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อน ระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนกรกฎาคม – สิงหาคม 2546 มีทั้งหมด 3 วงจร วงจรละ 4 ชั่วโมง เทคนิคที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ เทคนิคการสังเกตแบบไม่มีโครงสร้าง การเขียนบันทึกอนุทิน และการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคสามเส้าแล้วเขียนรายงานตามรูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

วงจรที่ 1 ผู้วิจัยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือในการจัดการเรียนรู้และเน้นเทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อนหลังจากการดำเนินกิจกรรมโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือและการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารการใช้เทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อนในชั้นที่ 3-4 พบว่า นักเรียนสามารถพูดโต้ตอบโดยใช้ประโยคและออกเสียงได้ถูกต้องเป็นบางประโยคตามสถานการณ์ แต่ปัญหาที่พบคือนักเรียนที่เป็นผู้นำกลุ่มไม่มีความมั่นใจในการสอนเพื่อน ไม่สามารถสอนเพื่อนในการพูดให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ได้

นอกจากนี้ยังพบว่าเพื่อนในกลุ่มไม่ร่วมมือในการทำกิจกรรมเพื่อบรรลุผลในการพัฒนาการพูดพร้อมๆ กับการพูดที่ไม่เป็นธรรมชาติของนักเรียนผู้นำและเพื่อนสมาชิกกลุ่ม

วงจรถี 2 ผู้วิจัยได้แก้ปัญหาในการทำกิจกรรมกลุ่มในการสร้างความมั่นใจให้แก่กลุ่มโดยให้นักเรียนผู้นำกลุ่มร่วมกันฝึกออกเสียงเน้นเสียงในประโยค ช่วยกันแก้ไขเมื่อผิดเพื่อให้เกิดความมั่นใจ การฝึกดังกล่าวทำให้นักเรียนผู้นำมีความมั่นใจพร้อมช่วยเพื่อนมากขึ้น นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ใช้การกระตุ้นให้นักเรียนอยากร่วมกิจกรรมโดยการยกเว้นการทดสอบเพื่อให้นักเรียนฝึกการพูดรับการสอนจากเพื่อนด้วยความเต็มใจ ผลจากการใช้แรงเสริมดังกล่าวทำให้นักเรียนทุกคนตั้งใจและฝึกการพูดอย่างดี นอกจากนั้นแล้วยังได้แก้ปัญหาคำพูดที่ไม่เป็นธรรมชาติโดยให้ฝึกซ้ำเป็นทำนองการร้องเพลง ปรากฏว่านักเรียนเริ่มออกเสียงเป็นธรรมชาติมากขึ้น แต่ปัญหาที่พบคือนักเรียนเบื่อกิจกรรมที่ซ้ำซากจำเจและการเลิกใช้สื่อการเรียนรู้ในกิจกรรมไม่สอดคล้องกับเนื้อหาไม่น่าสนใจ

วงจรถี 3 ผู้วิจัยได้แก้ปัญหาคำพูดซ้ำซากจำเจและการใช้สื่อการเรียนรู้ที่ไม่สอดคล้องกับกิจกรรม โดยให้เปลี่ยนเป็นกิจกรรมการฝึกเล่าเรื่องบรรยายและใช้การวาดภาพระบายสีและตัดภาพติดปะเพื่อฝึกสมาธิและให้ผู้นำกลุ่มพาสมาชิกเล่นเกมปริศนาคำทายและการเรียนแบบ ความร่วมมือกันในการช่วยกันสร้างสรรค์ผลงานกลุ่มทั้งชิ้นงาน ผลงาน ผลจากการแก้ปัญหาดังกล่าวนักเรียนให้ความสนใจและสนุกสนานในการร่วมกิจกรรม การสอนเพื่อนในการสร้างหรือเรียบเรียงเนื้อหาในการพูดเป็นไปด้วยความเรียบร้อย นักเรียนผู้นำสามารถนำเพื่อนทำงานและสอนเพื่อนพูดจนกระทั่งพูดได้ ส่วนเพื่อนๆ ตั้งใจให้ความร่วมมือในการฝึกพูด การใช้สื่อที่ทำขึ้นเองทำให้นักเรียนรู้คุณค่าสามารถพูดอธิบายได้

โดยสรุป การพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษ โดยใช้เทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เป็นวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนมีโอกาสในการแสดงออกในด้านกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนมีการเรียนรู้และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันและมีบทบาทภาระงานตามที่ได้รับมอบหมายจาก กลุ่มมากขึ้น

พรสวรรค์ ศิริสุข (2548) ได้ศึกษาผลการใช้กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน เพื่อพัฒนาการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านท่าหลวง อำเภอมวกก่อย จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน คิดเป็นร้อยละ 39.65 ผลการประเมินพฤติกรรมระหว่างเรียนโดยการใช้กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 4.33 อยู่ใน

ระดับมาก และผลการประเมินด้านเจตคติของนักเรียนต่อการใช้กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อนโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 4.04 อยู่ในระดับมาก

วรรณเพ็ญ คิอินทิ (2548) ได้ศึกษาผลการเรียนรู้ด้วยบทเรียนมัลติมีเดียปฏิสัมพันธ์ที่เรียนด้วยกระบวนการเรียนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) เรื่อง คำศัพท์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนมัลติมีเดียปฏิสัมพันธ์ มีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีความคงทนในการเรียนรู้หลังการเรียนรู้อีก 2 สัปดาห์ ลดลงคิดเป็นร้อยละ 3.79 ของคะแนนเฉลี่ยการสอบหลังเรียนและมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

## 6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ดิมาส์ (Dimas, 1995, p. 1378) ได้ทำการศึกษาเรื่องผลของการเรียนแบบร่วมมือที่มีต่อการยอมรับตนเองของนักเรียนที่ไม่ได้เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนเกรด 6 จำนวน 3 คน โดยทำการศึกษาเป็นรายกรณี โดยครูและผู้วิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การบันทึกกระเปาะสนทนาของโรงเรียน สัมภาษณ์ เจตคติ บันทึกเทปในขณะที่นักเรียนทำกิจกรรม และจดบันทึก ผลการวิจัยพบว่า การทำงานกลุ่มมีผลกระทบทางบวกต่อการยอมรับตนเองของนักเรียน การทำงานกลุ่มจะรวมถึงการทำกิจกรรมร่วมกัน ได้ตอบการสนทนา และความรู้สึกในการช่วยเหลือจากเพื่อน

แคมเบล (Campbell, 1996, p. 4635 – A) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการฝึกงานเขียน การแสดงความคิดเห็น การออกเสียง การศึกษานี้จะเน้นการฝึกที่เป็นกระบวนการกลุ่ม และกระบวนการประชาธิปไตย ซึ่งจะเปิดโอกาสให้มีการแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความรู้ ซึ่งเดิมจะเป็นความรู้เฉพาะบุคคลมาเป็นการเรียนโดยยึดสังคม ผลปรากฏว่า

1. เด็กจะสามารถเรียนภาษาได้จากการได้พบปะและการให้ความเห็นพ้องจากสังคม
2. ช่วยให้ได้จัดความเงี้ยวออกไป ทำให้กล้าพูด โดยเด็กจะได้ศึกษาจาก งานเขียนและนำมาพูดอธิบายหรือเขียนได้
3. ทำให้เด็กนักเรียนและผู้ประพันธ์ได้มีแนวทางร่วมกันในการสร้างวิธีเรียนรู้ร่วมกัน
4. เป็นการสร้างความท้าทายในการเป็นผู้นำ
5. เป็นการให้โอกาสในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการสังคมในการยอมรับ
6. เพื่อให้ผู้ประพันธ์ได้ปรับปรุงวิธีการของตนเองโดยการรับฟังความคิดของสังคม

มิลเลอร์ (Miller, 1998, p. 1448 – A) ได้ศึกษาการเรียนด้วยกันและการเรียนรายบุคคล ในการสอนสนทนาภาษาอังกฤษในระดับไฮสคูล กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับไฮสคูลเกรด 11 พบว่า ทั้งการเรียนและการสอนต้องการการร่วมมือจากทั้งสองฝ่าย สิ่งที่ได้ก็ต้องปฏิบัติในการ เรียนบทสนทนา ก็คือ การอ่าน การเขียน การอภิปรายเพื่อทราบพัฒนาการของตนเอง ครูและ นักเรียนใช้เวลาค่อนข้างมากในการฟังและพูดกับบุคคลอื่น ทั้งนี้ เพื่อให้เด็กเกิดความกล้า เหมือนว่าตนเองเป็นผู้แต่งงานเขียนที่มีพวกตนกำลังอภิปรายกันอยู่เด็กต้องฝึกการออกเสียงในการ อภิปรายทั้งในกลุ่มใหญ่และกลุ่มเล็ก และให้เด็กเกิดความภาคภูมิใจในการแลกเปลี่ยนความ คิดเห็นกับผู้อื่น

เมซิก (Maezyck, 2002, p. 1718 - A) ได้ศึกษาผลขององค์ประกอบของสมาชิกในกลุ่มที่มี ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม และเจตคติของนักเรียนที่ใช้ ระบบการเรียนรู้แบบบูรณาการ กลุ่มตัวอย่างนักเรียนเกรด 3 จำนวน 71 คน ซึ่งแบ่งออกเป็นกลุ่ม เรียนเก่งและเรียนอ่อน โดยใช้การจัดกลุ่มแบบสุ่ม แล้วให้นักเรียนเรียนคณิตศาสตร์ตามระบบการ เรียนรู้แบบบูรณาการเป็นกลุ่มๆ ละ 2 คน มีสมาชิกที่เรียนเก่งด้วยกัน หรือมีสมาชิกที่คละ ความสามารถ หรือเรียนเป็นรายบุคคล เป็นเวลา 10 สัปดาห์ ผลการศึกษา พบว่า นักเรียนที่ เรียนเป็นกลุ่มหรือรายบุคคล หรือกลุ่มที่มีสมาชิกที่มีความสามารถเท่าเทียมกันกับกลุ่มคละ ความสามารถ มีผลการเรียนรู้ไม่แตกต่างกัน นักเรียนที่เรียนคะแนนคละความสามารถมีคะแนน การคำนวณและการนำไปใช้สูงกว่านักเรียนที่เป็นรายบุคคล นักเรียน เรียนอ่อนในกลุ่มคละ ความสามารถ มีผลการเรียนรู้ไม่แตกต่างกัน นักเรียนที่เรียนคะแนนคละความสามารถมีคะแนน การคำนวณและการนำไปใช้สูงกว่านักเรียนที่เรียนเป็นรายบุคคล นักเรียนเรียนอ่อนในกลุ่มคละ ความสามารถได้คะแนนสูงกว่ากลุ่มเรียนอ่อนที่มีสมาชิกมีความสามารถเท่าเทียมกัน นักเรียน เรียนเก่ง กลุ่มความสามารถเท่าเทียมกันมีคะแนนสูงเพิ่มขึ้น และนักเรียนเรียนอ่อนกลุ่มคละ ความสามารถ มีคะแนนสูงเพิ่มขึ้น และนักเรียนที่เรียนเป็นกลุ่มไม่ว่าจะจัดสมาชิกในกลุ่มแบบใด จะมีคะแนนสูงกว่านักเรียนที่เรียนเป็นรายบุคคล และนักเรียนที่เรียนเป็นกลุ่มแบบร่วมมือกันมี เจตคติต่อระบบการเรียนรู้แบบบูรณาการ และต่อวิชาคณิตศาสตร์มากกว่านักเรียนที่เรียนเป็น รายบุคคล แต่นักเรียนในกลุ่มทั้งคละความสามารถและความสามารถเท่าเทียมกันมีเจตคติ ดังกล่าวไม่แตกต่างกัน

จากการศึกษาผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศและต่างประเทศ พบว่า การสอนด้วย เทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อน ทำให้มีปฏิสัมพันธ์ที่ดี ระหว่างครูผู้สอนกับผู้เรียนและระหว่างผู้เรียนกับ ผู้เรียนด้วยกัน การแข่งขันกันระหว่างกลุ่มทำให้มีแรงจูงใจในการเรียน นักเรียนมีโอกาสแสดงออก

และแสดงความคิดเห็น มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนมากขึ้น เป็นการร่วมมือกันในการเรียนรู้ ลดบทบาทการสอนของครูให้น้อยลง นอกจากนี้ยังทำให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อวิชาที่เรียน และครูผู้สอน และส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ภายหลังจากสอนเทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อน

## 7. กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการพัฒนาชุดกิจกรรมการอ่านภาษาอังกฤษ โดยใช้เทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อน เรื่อง Phitsanulok Province สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยมีกรอบแนวคิดในการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้



ภาพ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย